

NOVUM

Thema: Staat en bestuur

- Interview met burgemeester Lenferink
“Bestuur volgt gezag”
- De lezing
*Is Willem Holleeder onze
Hollandse Robin Hood?*
- Diplomatieke immuniteit
*“Immunity” leidt niet nood-
zakelijkerwijs tot “impunity”*
- Filosofie: Tocqueville
*“Democratie is een
schizofrene staatsvorm”*
- Opinie: Slager keurt zijn eigen vlees
*Over de opvolging van de vice-voorzitter
van de Raad van State*

Van duurzame ideeën een zakelijk succes maken vraagt om businesswise studenten

**BEN JIJ
BUSINESSWISE
GENOEG VOOR DE
GLOBAL APOLLO
EXPERIENCE
2012?**

Dit is geen standaard business course of masterclass van een paar dagen. Het is de Global Apollo Experience van Allen & Overy. Dé kans om ervaring op te doen op het allerhoogste niveau binnen de advocatuur. Gedurende vier maanden werk je aan een internationale case waarbij je echt laat zien wat je waard bent. Het onderwerp: windhandel. Jij strijdt met je team om de overname van een wereldwijde onderneming in verplaatsbare windmolenparken. Businesswise genoeg voor een duurzame toekomst? Schrijf je in op businesswiseadvocaten.nl

ALLEN & OVERY

Waarde lezer,

Hoewel iedereen er dagelijks mee in aanraking komt, zijn er maar weinig mensen die er op een zelfreflecterende manier over nadenken. Wel bespreken we hoe het in andere landen zou moeten kunnen. Voor rechtenstudenten ligt dat wellicht anders. Al vroeg in de studie komen zij voor vragen te staan als; is dit wel de beste manier?

Ik heb het dan over de inrichting van ons staats- en bestuursrechtelijke bestel. Gelukkig leren wij als jurist om ook na te denken over hoe we democratie, gelijkheid, inspraak en meer dingen die wij belangrijk vinden het beste kunnen (blijven) waarborgen. Alert te zijn op ontwikkelingen en altijd zelf te blijven nadenken.

In deze NOVUM onder andere een interview met de burgemeester van Leiden; Henri Lenferink. Hij verteld over het reilen en zeilen op bestuurlijk niveau van de gemeente en wat de gevolgen zijn van het ontbreken van daadwerkelijke machtsinstrumenten op zijn ambt.

In Nederland leven we in de fortuinlijke situatie dat ons bestel goed geregeld is. Desalniettemin zijn we altijd op zoek naar meer verbeteringen. Veel kritiek is er vanuit media en politiek omtrent de gang van zaken rondom de opvolging van Tjeenk Willink en de mogelijke kandidatuur van huidig minister Donner. Hierover een opinieartikel in deze NOVUM.

Niet alleen op landelijk niveau, maar ook op internationaal niveau worden er dingen geregeld door en voor bestuurders. Hoe zit het eigenlijk met de diplomatieke immuniteit? Deze wordt in deze NOVUM aan de kaak gesteld.

Met de boekrecensie laten wij ons eerbetoon zien aan de overleden schrijfster Hella Haasse. De keuze van het boek past bij het thema; het beheer van een staat is immers niet altijd democratisch geweest, maar juist lange tijd een aristocratie of monarchie. De recensie beschrijft daarom *Het woud der verwachting*, over het leven van Charles van Orléans.

Vaste rubrieken als de lezing, zaak van de maand, miscellanea en de varia kunt u als vanzelfsprekend vinden op de vertrouwde plekken in de NOVUM.

Dat onze staat in een staat van tamelijke geordendheid en stabiliteit verkeerd, is geen reden om er niet over na te denken. Ik hoop dan ook dat NOVUM uw gedachtegang ook deze maand weer weet te inspireren.

Maria van der Velden
Hoofdredacteur Novum

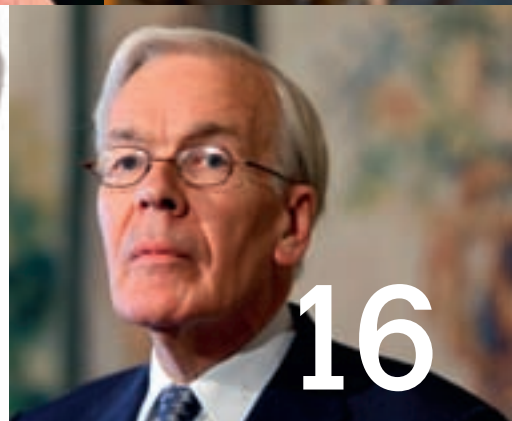
“Dat onze staat in een staat van tamelijke geordendheid en stabiliteit verkeerd, is geen reden om er niet over na te denken.”

Het diepe in. Je kunt wachten tot je geduwd wordt, je kunt ook zelf een duik nemen. Door een studentstage bij De Brauw ervaar je de praktijk als volwaardig lid van het team. En je komt boven als een betere jurist. Studenten in het derde of vierde jaar kijken op werkenbijdebrauw.nl/studentstage.

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Inhoudsopgave	3
Verdieping	4
In gesprek met Henri Lenferink	8
Varia	13
Zaak van de maand	14
Opinie	16
Miscellanea	21
Filosofie	22
De Lezing	25
De Recensie	28
Verenigingen	30
Faculteitszaken	32

NOVUM is het maandblad van de Juridische Faculteitsvereniging Grotius te Leiden. Novum is ontstaan uit een fusie tussen het faculteitsblad Trias (1968) en het blad Request (1999) dat werd uitgegeven door het rechtenmentoraat Appèl. NOVUM is aangesloten bij de Stichting Landelijk Overleg Juridische Faculteitsbladen (LOJF).

Oplage: 1000
Druk: JP Offset
Basis ontwerp: Ratio Design
ISSN-nummer: 1567-7931

U kunt NOVUM vinden bij de ingang van de faculteit, het juridisch café, het restaurant en bij C131. De redactie behoudt zich het recht voor ingeleverde stukken niet te plaatsen of te wijzigen. De inhoud van de artikelen vertegenwoordigt niet noodzakelijkerwijs de mening van de redactie.

© Niets uit deze uitgave mag op welke wijze dan ook worden gereproduceerd zonder voorafgaande toestemming van de redactie.

Redactie

Hoofredacteur
Maria van der Velden
06 18 32 95 56
novum@law.leidenuniv.nl

Eindredacteur
Avinash Bhikhi
06 57 93 91 25
novum@law.leidenuniv.nl

Redacteuren
Raphael Donkersloot
raphaeldonkersloot@hotmail.com

Maarten von Balluseck
maartentvonb@hotmail.com

Maurits Helmich
M.m.helmich@gmail.com

Mandy Karel
Mandy_karel@hotmail.com

Matthijs van der Kemp
matthijsvdkemp@hotmail.com

Willem Kieviet
W.j.m.kieviet@umail.leidenuniv.nl

Ferry Ortiz
Ferry_oa@gmail.com

Gersom Poot
gertpoot@gmail.com

Tjalling Reijnders
Tjalling.reijnders@hotmail.com

Thomas Weber
Thomas_91_91@hotmail.com

Peter Matthijs Smithuis
psmithuis@gmail.com

Mireille Bosman
mireillebosman@hotmail.com

Avinash Bhikhi
a.v.bhikhi@hotmail.com

Anna Tsheichvili
anna_tsheichvili@hotmail.com

Cartoonist
Timo Korstenbroek

Adviesraad
Mw. Mr. P. Memelink, voorzitter RvA
Prof. Dr. A.O. Lubbers
Mw. Drs. A.F.M. van der Helm
Mw. Mr. C. de Kruif
Mr. G.K. Schoep
Annemieke Brouwer, Assessor Fdr
Akke Berendsen, praeses JfV Grotius

Contact
novum@law.leidenuniv.nl

de verdieping

Het onschendbare corps

Het is een willekeurige ochtend in de Haagse ambassadewijk. De gewone Hagenaar of Hagenees is op weg naar zijn werk, daarbij zo af en toe gehinderd door de talloze foutief geparkeerde auto's op de stoep voor de prachtig onderhouden ambassadegebouwen aan weerszijde van de weg.

De Hagenees die tussen de geparkeerde auto's door zigzagt valt het zelden op dat deze collectief opgeworpen versperring veelal één gemeenschappelijk kenmerk heeft: de eerste twee letters van de kentekenplaat, CD.

Deze auto's behoren toe aan de functionarissen van het *Corps Diplomatique*, werkzaam in de verschillende Ambassades die Den Haag rijk is. Sinds januari 2009 werden in Nederland 12.201 bekeuringen uitgedeeld aan diplomaten voor verkeersovertredingen.¹ Toch worden die bekeuringen vaak niet betaald, de diplomatieke status verleent de diplomaat een bepaalde bescherming tegen de nationale rechtsvervolging, beter bekend als de Diplomatieke Immunititeit.

Het is echter niet altijd duidelijk hoever die immunititeit, of onschendbaarheid reikt. Is de administratief medewerker van de ambassade gehouden een boete voor het rijden onder invloed te betalen, en hoe zit dat met de ambassadeur? En in het geval van moord?

Een artikel over het reilen en zeilen omtrent de onschendbaarheid van diplomaten.

In vroeger tijden

De onschendbaarheid van een diplomatiek vertegenwoordiger behoort tot een van de oudste, en thans meest universeel geaccepteerde

teerde onderdelen van het internationaal recht. Alhoewel men het er in de oudheid al over eens was dat vertegenwoordigers van staten een bepaalde onschendbaarheid moest toekomen werd er nog niet altijd naar gehandeld.

Zo beschrijft de Griekse schrijver Herodotus dat wanneer de herauten van koning Darius de Grote van Perzië kwamen en aarde en water eisten van verscheidene Griekse steden, als teken van onderwerping aan het Perzische rijk, de inwoners van Sparta hen in een put wierpen met de boodschap dat zij op de bodem aarde en water zouden vinden, hetgeen een oorlogsverklaring impliceerde.² Ook in het laat middeleeuwse Europa was de veiligheid van diplomaten nog lang niet altijd gegarandeerd. In 1538 bedreigde koning Frans I van Frankrijk de Engelse ambassadeur aan het Franse hof, Edmund Bonner, vanwege zijn “onbeschaamde gedrag” met honderd slagen met een hellebaard.³

Het Britse parlement was in 1709 de eerste die de diplomatieke onschendbaarheid van vertegenwoordigers van buitenlandse staten binnen het Britse rijk garandeerde na een incident waarbij de Russische resident in Londen, graaf Andrey Matveyev was mishandeld door Britse deurwaarders.⁴

In de volgende decennia realiseerde men zich, ook in de rest van Europa dat de bescherming van diplomaten tegen nationale vervolging essentieel was voor de uitoefening van hun professie en werden de eerste richtlijnen ontwikkeld aangaande diplomatiek verkeer. Deze richtlijnen hingen in veel landen echter nog nauw samen met de voorrechten van de adel die door familiebanden, een goede opleiding en het nodige eigen vermogen de diplomatieke betrekkingen beheersten.

Pas in 1814 werden in heel Europa de richtlijnen aangaande het diplomatieke verkeer, bij het Congres van Wenen bevestigd en sindsdien worden zij door de meeste landen gerespecteerd. Omdat het Europese model door veel landen werd overgenomen raakten de regels omtrent het diplomatiek verkeer over de hele wereld verspreid.

De regelgeving tegenwoordig

Tegenwoordig wordt de diplomatieke immunititeit geregeld door de Conventie van Wenen inzake Diplomatiek Verkeer van 1961 en

“Immunity” leidt niet noodzakelijkerwijs tot “impunity”

valt zij uiteen in de persoonlijk immuniteit (*ratione personae*) waarbij de functionaris voor de tijd dat hij een diplomatiek ambt bekleed geheel onschendbaar is en de functionele immuniteit (*ratione materiae*) waarbij de functionaris enkel onschendbaar is wanneer hij daadwerkelijk in functie is. De meeste diplomaten bezitten een immuniteit *ratione materiae* en zijn dus buiten hun functie gewoon persoonlijk aansprakelijk voor hun daden.

Het betreffende verdrag, welke thans door 186 staten geratificeerd is, is tot stand gekomen naar ontwerp van de International Law Commission en bestaat uit 53 artikelen waarvan de artikelen 29 en 30 de onschendbaarheid van de “person of the diplomatic agent” en zijn “private residence” regelen.⁵ Bovendien is de diplomaat ingevolge artikel 28 van hetzelfde verdrag vrijgesteld van alle belastingen met betrekking tot diplomatieke werkzaamheden.

Evenwel is ingevolge artikel 41 eenieder die diplomatieke privileges en immuniteit bezit gehouden de nationale wetten van de ontvangende staat te respecteren. Echter, ook niet alle diplomaten zijn engelen en het komt dan ook bij gelegenheid voor dat een diplomaat een nationale wet van de ontvangende staat overtreedt. De ontvangende staat kan in zo’n geval geen rechtsmacht uitoefenen ten aanzien van het vergriep.

Slechts in drie gevallen, zo bepaald artikel 31, lid 1 van de Conventie, kan de ontvangende staat een criminele diplomaat vervolgen. Dit is in het geval van: een handeling met betrekking tot onroerend goed op het grondgebied van de ontvangende staat (lid 1 a), een handeling met betrekking tot de opvolging waarin de diplomatiek ambtenaar in eigen persoon betrokken is als executeur, bewindvoerder of erfgenaam (lid 1 b) of een handeling met betrekking tot elke professionele en/of commerciële activiteit, in de ontvangende staat buiten de diplomatieke werkzaamheden om (lid 1 c).⁶

Daarnaast bestaan er, zo blijkt uit de jurisprudentie nog vier gevallen waarin een diplomaat ter verantwoording kan worden geroepen voor zijn, dan wel haar daden. “Immunity” leidt niet noodzakelijkerwijs tot “impunity” zo oordeelde het Internationaal Gerechtshof in de Case Concerning the Arrest Warrant of 11 april 2000.⁷ Ingevolge is de diplomaat niet gevrijwaard van vervolging in de staat waaruit hij afkomstig is en kan deze staat de onschendbaarheid van haar ondeugdelijke vertegenwoordiger opheffen. Ook is de diplomaat niet langer immuun nadat hij zijn functie heeft neergelegd en kan hij voor bepaalde gerechtshoven en tribunaal toch vervolgt worden voor wandaden tijdens zijn ambtsperiode.⁸

Naast deze juridische mogelijkheden verwachten de meeste landen van hun corps diplomatique dat zij zich conform de regels van de ontvangende staat gedragen en “de geest” van de Conventie van Wenen niet schenden.

De ‘geest van de conventie’

Deze zeven mogelijkheden voor vervolging ten spijt, in de praktijk blijkt het erg lastig een diplomaat te vervolgen voor wandaden tijdens zijn verblijf “in den vreemde”.

De Weense Conventie werd in 1961 door de International Law Commission ontworpen om te garanderen dat diplomaten en vertegenwoordigers van bepaalde internationale organisaties, niet gehinderd door allerlei nationale wetgeving hun functie zouden kunnen uitoefenen. De ontvangende staat zou een diplomaat niet mogen hinderen in zijn werkzaamheden, of onder druk mogen zetten.

Maar of een diplomaat werkelijk gehinderd wordt in de uitoefening van zijn functie door een bekeuring voor het niet ordentelijk parkeren van zijn bolide aan de Lange Poten in Den Haag valt te bezien.

De Conventie van Wenen inzake Diplomatiek Verkeer biedt in artikel 29 echter een harde regel die een discussie over het onderwerp moeilijk maakt. De eerste volzin van het artikel stelt dat de persoon van de diplomaat onschendbaar is en hij als gevolg daarvan onder andere niet gearresteerd of opgesloten mag worden. Bovendien is ingevolge het artikel de ontvangende staat onder een actieve verplichting de vrijheid en veiligheid van de diplomaat te garanderen.

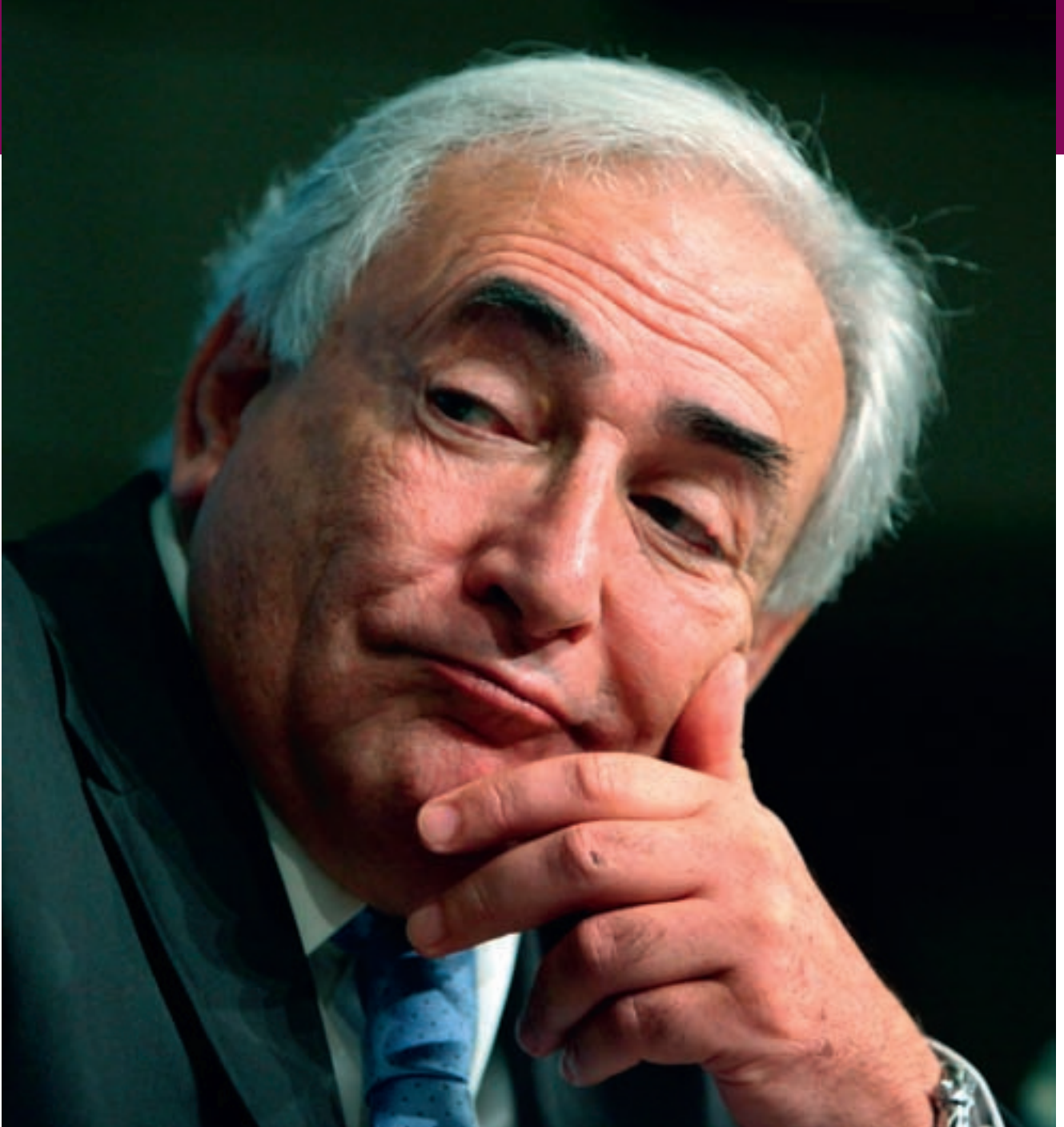
Waar het verdragsartikel bedoelt is om diplomaten te beschermen en de ongehinderde uitoefening van hun taak te garanderen staat dit artikel ook in de weg aan een volledig rechtvaardige en niet hinderlijk bedoelde berisping van de ontvangende staat, vaak in de vorm van een boete. Door deze rigide formulering van het verdragsartikel heeft de ontvangende staat weinig mogelijkheden een diplomaat in functie te vervolgen zonder medewerking van de zendstaat en is de diplomatieke onschendbaarheid erg gevoelig voor misbruik.

Gebruik en/of misbruik van de diplomatieke immuniteit

Jaarlijks worden er in Nederland zo’n 6100 bekeuringen uitgedeeld aan diplomaten waarvan ongeveer de helft, ter waarden van ruim 170.000 euro nooit wordt voldaan.⁹ Een studie naar dit fenomeen uit 2006 toont een duidelijke relatie tussen de corruptie van de regering in het thuisland en het niet-betalen van parkeerboetes door de diplomaten, of zoals diplomatiek journalist van het NRC-Handelsblad, Robbert van de Roer het typeert: “zij exporteren zeg maar hun cultuur”.¹⁰ Het zou dan voornamelijk gaan om landen als Mozambique, Soedan, Tsjaad maar ook landen als Bulgarije schijnen de verkeersboetes periodiek niet te voldoen.

Nu zullen ze in Den Haag, zelfs in crisistijd niet nachten wakker liggen om 170.000 euro aan misgelopen parkeerboetes. Echt ver-

Maar of een diplomaat werkelijk gehinderd wordt in de uitoefening van zijn functie door een bekeuring voor het niet ordentelijk parkeren van zijn bolide aan de Lange Poten in Den Haag valt te bezien.

Dominique Strauss-Kahn beriep zich op zijn diplomatieke immunititeit in de zaak omtrent de vermeende verkrachting van een liegend kamermeisje.

velend wordt het pas als door gevolg van zo'n fout geparkeerde auto iemand doodgereden word of, nog vervelender, wanneer een buitenlandse diplomaat betrokken is bij een misdrijf en de zendstaat geen medewerking verleent.

In 1984 werd in Londen de Britse politieagente Yvonne Fletcher gedood door gewerschoten afkomstig uit de Libische ambassade. De Libische diplomaten waren ingevolge artikel 31, lid 2 van de Weense Conventie niet gehouden bewijs te verstekken of getuigenverklaringen af te leggen en de Libische regering weigerde mee te werken aan een onderzoek. Tot op heden is de identiteit van de schutter niet bekend.¹¹

Helaas staan dergelijke gevallen van misbruik van de diplomatieke onschendbaarheid niet op zich. Sinds het incident in Londen zijn er tientallen situaties bekend waarin de diplomatieke immunititeit werd gebruikt en misbruikt om te voorkomen dat diplomaten werden vervolgd.

Zo beriep eerder dit jaar ook de directeur-generaal van het Internationaal Monetair Fonds (IMF), Dominique Strauss-Kahn zich, in de zaak omtrent de vermeende verkrachting van een liegend kamermeisje op zijn diplomatieke immunititeit.¹² Ofschoon de claim door de Amerikaanse rechter werd verworpen op basis van de IMF Articles of Agreement (Strauss-Kahn kwam enkel immunititeit toe voor zijn handelingen in functie) illustreert deze zaak hoe de diplomatieke immunititeit gebruikt wordt om vervolging van de persoon van een diplomaat te voorkomen.

De toekomst volgens Den Haag

Naar aanleiding van de onbetaalde verkeersboetes heeft PVV-kamerlid Lilian Helder in een interview voor Eén Vandaag de wens geuit de diplomatieke onschendbaarheid te beperken.¹³ Zij staat hierin niet alleen ook het CDA, VVD en de PvdA vinden dat de diplomatieke immunititeit "op een schadelijke manier wordt misbruikt".¹⁴

“zij exporteren zeg maar hun cultuur”

In een brief aan de Tweede Kamer schrijft VVD-kamerlid Ten Broeke dat niet-betalende diplomaten harder moeten worden aangepakt, hij schrijft: “Indien ze [...] weigeren [de boetes te voldoen] en zich beroepen op hun immuniteit pleit de VVD ervoor dat de ongeïnde boetes gewoon worden ingehouden op de hulp die Nederland aan die landen geeft”. Ook schrijft hij: “verder zou het ministerie jaarlijks een overzicht van niet-geïnde boetes aan de kamer kunnen melden (naming en shaming)”.¹⁵

Alleen in heel ernstige gevallen kan het Nederlands ministerie van Buitenlandse Zaken (BuZa) contact opnemen met een ambassade: “Dan sturen we vaak een brief met de boodschap, dit hebben wij gehoord en betaal uw boete, of als het helemaal de spuitgaten uitloop dan roepen we de ambassadeur op het matje” verklaard Monique van Daalen van het ministerie van Buitenlandse Zaken. “We verzoeken dan vriendelijk de boete alsnog te betalen, daar blijft het dan bij”.¹⁶ De afgelopen maand werd drie keer een ambassadeur ter verantwoording geroepen in verband met niet betaalde parkeerboetes.

Volgens het ministerie bied de Conventie van Wenen geen verdere mogelijkheden om diplomaten te vervolgen. Een meerderheid in de Tweede Kamer ziet dat echter anders en wil zo mogelijk minister Rosenthal belasten met het toezicht op diplomaten in Nederland.

Recapitulerend

Het is dus niet gezegd dat buitenlandse diplomaten in Nederland nog lang hun onschendbaarheid kunnen inroepen waar het gaat om delicten waarvan de vervolging hen niet onnodig hindert in hun werkzaamheden als diplomaat. De vraag is hoe de Tweede Kamer dit denkt te gaan realiseren. Zoals gezegd laat het artikel 29 van de Weense Conventie, waarbij Nederland op 14 april 1961 partij is geworden niet veel ruimte voor interpretatie.

Tot die tijd genieten diplomaten in functie een bijna volledige onschendbaarheid en blijft het verdomd lastig diplomaten die zich misdragen te straffen voor hun wandaden.

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

- 1 ‘Een Vandaag’, TROS & AVRO, Nederland 1, 18 oktober 2011
- 2 Herodotus, *The Histories*, boek 7, sectie 133.
- 3 <http://www.luminarium.org/encyclopedia/bishopbonner.htm> (Een hellebaard is een laat middeleeuwse bijl met een zo’n twee meter lange stok als handvat, getopt met een speerpunt)
- 4 E.N. Marasimova, *The Russian Monarch’s Imperial Title: (The Formation of Official Russian Imperial Doctrine in the Early Eighteenth Century)*, Russian Academy of Sciences, Institute of Russian History, Volume 45, Number 3 / Winter 2006-7, p. 9-30.
- 5 <http://untreaty.un.org/cod/avl/ha/vcdr/vcdr.html>
- 6 Stichting T.M.C Asser Instituut, *Elementary International Law 2011*, Stichting T.M.C Asser Instituut 2011, p. 111.
- 7 ICJ, *Case Concerning the Arrest Warrant of 11 april 2000 (Democratic Republic of the Congo v. Belgium)*, Judgment of 14/2/2002.
- 8 ICJ, *Case Concerning the Arrest Warrant of 11 april 2000 (Democratic Republic of the Congo v. Belgium)*, Judgment of 14/2/2002, para. 61.
- 9 ‘Een Vandaag’, TROS & AVRO, Nederland 1, 18 oktober 2011
- 10 ‘Een Vandaag’, TROS & AVRO, Nederland 1, 18 oktober 2011
- 11 <http://www.bbc.co.uk/news/uk-14689925>
- 12 <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/france/8515090/Dominique-Strauss-Kahn-does-not-have-diplomatic-immunity.html>
- 13 ‘Een Vandaag’, TROS & AVRO, Nederland 1, 18 oktober 2011
- 14 ‘Een Vandaag’, TROS & AVRO, Nederland 1, 18 oktober 2011, interview met PVV-kamerlid L.M.J.S Helder.
- 15 Brief van VVD kamerlid J.H. ten Broeke aan de redactie van Een Vandaag
- 16 ‘Een Vandaag’, TROS & AVRO, Nederland 1, 18 oktober 2011, interview met M. van Daalen van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

“De afgelopen maand werd drie keer een ambassadeur ter verantwoording geroepen in verband met niet betaalde parkeerboetes.”

In gesprek met

Burgemeester Lenferink

Henri Lenferink, burgemeester van Leiden

Op een vrijdagmiddag vlak voor het weekeinde spreekt NOVUM Henri Lenferink, burgemeester van Leiden, die dan nog uitgebreid de tijd neemt voor NOVUM. Vanaf het eerste moment blijkt dat we te maken hebben met een man die zijn vak tot in de puntjes beheerst. Hij praat vrijuit over zijn ambt van burgemeester, zijn functioneren, achtergrond en meer. Hoewel hij Leiden zonder twijfel door en door kent, verraad zijn accent ook direct dat zijn achtergrond in de provincie Overijssel ligt. Aldaar zag Henri Lenferink 54 jaar geleden in het plaatsje Delden het levenslicht. Nu, zo velen jaren later, zitten we in zijn werkkamer in het

monumentale Leidse stadhuis, met achter ons een wandpaneel van de hand van M. Escher. NOVUM sprak met de burgemeester onder andere over het belang van de Universiteit voor de stad, de antikraakwetgeving en betaald parkeren voor fietsers in Leiden.

Waar houdt de burgemeester van Leiden zich zoal mee bezig?

“(Lacht) Die vraag kun je beter in het negatieve stellen. Waar houdt de burgemeester zich niet mee bezig? Een burgemeester heeft een zeer gevarieerd takenpakket wat bestaat uit bijna alles wat in de gemeente speelt; van ruimtelijke ordening tot orde en veiligheid. Maar ook het helpen van mensen in (sociale) problemen, de cultuur van de stad en het onderwijs. Je kunt een tijdje doorgaan met opsommen, want het is een breed pakket.”

“De gemeente houdt zich bezig met bijna alle facetten van het leven binnen die gemeente. De primaire aansturing daarbij ligt bij het college van burgemeester en wethouders, maar als burgemeester heb je een coördinerende functie. Je bemoeit je alleen waar coördinatie dat noodzakelijk maakt. Bijvoorbeeld wanneer zaken niet goed gaan tussen wethouders, wanneer de communicatie niet optimaal verloopt of omdat je als burgemeester dingen hoort die anderen niet horen.”

“Daarnaast ben je een soort boegbeeld voor de stad, een burger-vader. Vanuit die rol kom je op allerlei plekken, gewoon om je gezicht te laten zien en om een binding met de stad te houden.”

“Dan zijn er nog specifieke thema's waar je als burgemeester mee bezig houdt. Met name op het gebied van openbare orde en veiligheid; zorgen dat mensen zo prettig mogelijk kunnen leven en dat er geen of zo weinig mogelijk incidenten zijn. Als er wel incidenten zijn moet je zorgen dat je snel ingrijpt. Preventie is de sleutel tot succes; een klein probleem is gemakkelijker op te lossen dan een groot probleem.”

“Daarnaast houd je jezelf bezig met zaken die met economische ontwikkeling te maken hebben. Daarbij hoort de acquisitie van bedrijven en het stimuleren van projecten die belangrijk kunnen zijn voor de stad. Bijvoorbeeld betrokkenheid bij de opening van de twee meest geavanceerde microscopen ter wereld, NeCEN. Door je functie kun je mensen bij elkaar brengen. Iets wat ik bijvoorbeeld heb gedaan bij het Bioscience park. Je kunt ervoor zor-

gen dat mensen elkaar een hand geven die elkaar daarvoor nooit gezien hebben maar wel veel aan elkaar kunnen hebben.”

“Daarnaast is de burgemeester van Leiden onder het huidige bestel korpsbeheerder van het politiekorps. Dit korps gaat binnenkort fuseren met het korps Haaglanden in het kader van de nationale politie waarna de minister voortaan de enige korpsbeheerder zal zijn. Dit vind ik een onverstandige ontwikkeling. Je zult zien dat het tot ingewikkelde bemoeienis zal leiden doordat kleine problemen op lokaal niveau moeten worden aangestuurd door het landelijke korps. Je ziet in het buitenland ook dat een dergelijk systeem tot problemen leidt. In Engeland hebben ze bijvoorbeeld zojuist besloten om de nationale aansturing te doorbreken.

Als het gaat om samenwerking is er zeker nog veel te bereiken op het niveau van diverse politiekorpsen. Nationale politie is volgens mij echter niet de oplossing om meer efficiëntie te verkrijgen. 95% van de veiligheidsvraagstukken zijn lokaal, en die moet je niet landelijk oplossen. Nu wordt er een knip gemaakt tussen beheer en gezag, in de veronderstelling dat het gezag blijft waar het is. Er is een oud adagium: beheer volgt gezag. Maar we hebben afgelopen twintig jaar eigenlijk gezien dat het de facto omgekeerd is. Dus waar de centen en poppetjes zitten daar worden de feitelijke beslissingen genomen. En dat is ook logisch, want mensen luisteren naar diegene die vlak bij hen gezag heeft. Je hebt als burgemeester behalve je formele machtspositie weinig instrumenten om iets goed gedaan te krijgen en daardoor is je positie ook zwakker als de beheerskant wegvalt.”

“Tot slot ben ik voorzitter van de veiligheidsregio bezig met samenwerking tussen gemeentes en voorzitter van het samenwerkingsverband Holland-Rijnland. Al met al is het verschrikkelijk druk, het varieert van discussie in Den Haag en met veiligheidsregio's maar ook diverse interviews en bezoeken aan mensen uit de stad.”

Dat klinkt niet als de standaard loopbaan van een historicus?

“Tegenwoordig is geschiedenis een buitengewoon geschikte opleiding voor politici. Er loopt een heel batterij van historici rond in de politiek. Onze premier Mark Rutte, de vicepremier Verhagen, Knapen enzovoorts.”

Maar aanvankelijk heeft u zich toegelegd op symfonieorkesten.

“Ik heb inderdaad ooit een boek geschreven over het Gelderse symfonieorkest. Ik werkte toen in Nijmegen, in het midden van de jaren tachtig toen de studenten op het malieveld liepen met de spandoeken ‘Pais pias’. Er werden bezuinigen doorgevoerd en je kon gewoon doorrekenen hoeveel fte's er bezuinigd moesten worden. Toen kwam er de mogelijkheid voorbij om dat boek te schrijven, wat me enige jaren inkomens- en werkzekerheid gaf. Dat heb ik toen en passant gedaan, want ik was ook al lid van de gemeenteraad.”

Wat heeft u aan uw studie geschiedenis gehad?

“Een historicus leert zich snel inlezen in een onbekend onderwerp en kan snel tot de kern komen. Je ontwikkelt tijdens de studie een sterk analytisch vermogen, waarbij oorzaak en gevolg goed onderscheiden moet kunnen worden. Dat komt nu zeker van pas. Daarbij komt dat ik in een stad zit waar de historie van de gevels druipt, bij wijze van spreken. Dat is heel leuk om te gebruiken in praatjes, maar dat is meer de anekdotische kant van de studie. Tijdens mijn studie in Nijmegen was ik nog geen lid van de PvdA. Rond de jaarwisseling van 1980-1981 heb ik mij aangemeld als lid van de PvdA ten tijde van Den Uyl, toen men zich over het algemeen massaal afmeldde. Ik ben ook direct actief geworden.”

Op een bepaald moment stelde u zich toen beschikbaar als burgemeesterskandidaat in de tweede kiesronde waardoor u een van de eerste gekozen burgemeesters van Nederland bent geworden.

“Die mogelijkheid was toen pas net geïntroduceerd, er waren twee voorbeelden geweest van burgemeesters referenda in Best en in Vlaardingen. In Leiden had men ook besloten tot een burgemeestersreferendum, maar daar had men maar één geschikte kandidaat gevonden en dat was Harry Groen. De wet schreef echter voor dat er twee kandidaten moeten worden voorgedragen, er was er maar één voorgedragen en omdat dus de procedure niet goed gevolgd was kwam er een tweede kiesronde. Bij die tweede keer werd ik gevraagd om mee te doen wat ik uiteindelijk gedaan heb.”

Vervolgens won u met 77,9 % van de stemmen.

“Ja, wel redelijk.”

In 2008 werd besloten om het burgemeestersreferendum af te schaffen. Wat vindt u van die ontwikkeling?

“Eerder werd al besloten om de gekozen burgemeester af te schaffen onder toenmalig minister Thom de Graaff. Het feit dat ook het referendum werd afgeschaft kwam omdat dat in Utrecht mislukte. Iedereen met enig politiek inzicht had overigens kunnen voorspellen dat er in Utrecht twee kandidaten van PvdA-huize zouden komen en dat stuitte op veel verzet. De burger moet immers wel wat te kiezen hebben. Ik vond het echter betreuenswaardig dat het voorstel van De Graaff het niet haalde. Ik was en ben voorstander van een gekozen burgemeester. Het werkt in andere landen en komt ook overeen met wat burgers verwachten. Alleen de zeer goed geschoolden weten dat de feitelijke machtspositie binnen de gemeente iets anders ligt, maar de meeste mensen verwachten gewoon dat je de baas bent binnen de gemeente en bijna alles kan doordrukken, wat niet het geval is.”

Dus u gaat ervan uit dat de meeste mensen voor een gekozen burgemeester zijn?

“Ja, dat is ook altijd gebleken uit peilingen, een meerderheid van de bevolking is altijd voorstander geweest. Men was destijds voor

Beheer volgt gezag. Maar we hebben afgelopen twintig jaar eigenlijk gezien dat het de facto omgekeerd is.

een aantal dingen bang. Een van de eerst was dat dat er een discrepantie zou kunnen ontstaan tussen de burgemeester en de gemeenteraad. Dan krijg je een situatie zoals in Frankrijk en de Verenigde Staten, een *cohabitation* tussen de president en de regering. Het is nadelig, want het betekent dat je altijd tot compromissen moet komen, maar eigenlijk is het principieel niet zo heel erg verschillend met wat er nu moet gebeuren na verkiezingen. Je moet altijd onderhandelen met andere partijen omdat één partij nooit de meerderheid heeft. Een tweede probleem wat vaak genoemd werd was het feit dat allerlei populaire figuren die eigenlijk geen bestuurlijke kwaliteiten hebben het tot burgemeester zouden kunnen schoppen. Nou ben ik daar zelf niet zo bang voor want in de VS worden zelfs politiechefs gekozen, bovendien zou je een waarborg kunnen inbouwen door middel van een screening door bijvoorbeeld de AIVD. Al helemaal wanneer het beheer van de politie wegvalt zie ik het probleem niet. Wat ik me echter afvraag is hoe je campagne moet voeren. Op inhoud is immers al de gemeenteraad gekozen, dus dan zou het moeten gaan over persoonlijke eigenschappen, uitstraling en charisma.”

De burger wil dus graag een gekozen burgemeester, anderzijds zijn de opkomsten niet altijd even hoog bij de gemeenteraadsverkiezingen en zijn het vooral de landelijke thema's waar het tijdens de campagnes over gaat.

“Dat vind ik niet. De debatten die hier gevoerd zijn gingen over lokale thema's. Bovendien heeft D66 hier substantieel veel beter gescoord dan bij de Tweede Kamer verkiezingen en dat kan alleen maar op grond van een lokaal effect verklaard worden. Er zit dus blijkbaar een vrij forse lokale component in de gemeenteraadsverkiezingen. Er is wel een soort basis van kiezers die altijd hetzelfde stemmen, maar bij de fluctuerende kiezer is er een substantieel deel dat toch ook lokale thema's een rol laat spelen bij zijn uiteindelijke keuze. We hebben bijvoorbeeld Leefbaar Leiden en Stadspartij Leidens Ontzet, dat zijn sowieso lokale partijen die niets met landelijke politiek te maken hebben, maar hebben samen wel drie zetels. Verschillen tussen landelijke en lokale politiek zijn ook sterker wanneer er lokale thema's spelen en er waren hier wel een aantal sterke lokale thema's. Bijvoorbeeld de RijnGouwelijn, de Ringweg Oost, de RijnlandRoute en nog een aantal kleinere projecten waar bepaalde groepen zich sterk tegen hadden gekeerd.”

Nu we het over de lokale politiek hebben, in 2005 heeft u in een interview het volgende gezegd: “Leiden is een kennisstad, dat is meer dan studentenstad. Daar zit de werkgelegenheid met biotechnologie als speerpunt. Vroeger was het echt een industriestad, vooral textiel, maar dat is totaal weg. Ik sta voor drie uitdagingen: de kenniseconomie verder ontwikkelen, de woningvoorraad verbeteren en om de historische binnenstad nog meer naam te geven.” Hoe staat het nu, zeven jaar later, met deze uitdagingen?

“Deze behoren nog steeds tot de speerpunten van ons beleid. Wat betreft de ontwikkeling van de kenniseconomie hebben we behoorlijk veel bereikt op dat vlak. In 2005 stond het Bio Science Park nog niet goed op de kaart, nu wordt het landelijk gezien als een van de belangrijkste science terreinen in Nederland. Er is nog een onderzoek geweest van Buck Consultants die zegt dat er in Nederland maar vier volwassen science parken zijn, waarvan

er maar één in het westen van het land ligt; dat is die van Leiden. Het behoort ook tot één van de vijf grootste van Europa. Er blijven steeds nieuwe investeringen gedaan worden, er komen steeds nieuwe bedrijven en instituten die zich hier vestigen, het groeit als kool. In dat kader blijft de werkgelegenheid eveneens groeien.”

Wat voor rol speelt de Universiteit Leiden daarbij?

“Een grote rol, want de Universiteit Leiden en het Leids Universitair Medisch Centrum zijn zeer belangrijke partners, niet alleen omdat zij de kennis leveren waarvan de spin-off de basis is van een heleboel werkgelegenheid in dat gebied, maar de Universiteit is bijvoorbeeld ook eigenaar van een belangrijk deel van de grond die in de ontwikkeling gebruikt wordt voor de uitgifte van nieuwe bedrijven en instituten. Bovendien werken zij samen met de gemeente, de provincie, bedrijven en instituten om dat gebied verder te ontwikkelen en verder omhoog te stuwten. De samenwerking verloopt ook heel erg goed. Het is een thema wat uit het politieke debat is gebleven. De politici slaan elkaar overal de koppen over in, maar niet over het Bio Science Park. Daar discussieert men niet over en daar zijn we uiteraard erg blij mee.”

En wat betreft de historische binnenstad?

“We zijn een aantal jaren geleden begonnen met het programma 'Binnenstad'. Onze binnenstad is op zich natuurlijk al heel mooi en heeft samen met Utrecht en Maastricht het grootste aantal monumenten na Amsterdam. De binnenstad ziet er op een heleboel plekken echt fantastisch uit, maar toch zie je op andere plekken ook wel dat de openbare ruimte wat sleets is en het winkelgebied is wat magertjes. Dus we willen nog wel het één en ander. Daar is dat programma 'Binnenstad' op gericht, om op een aantal sporen tot kwaliteitsverbeteringen in de binnenstad te komen. Dat is echter wel een lange termijn programma, de steden die dat onder handen hebben genomen zijn daar tussen de 10 en 15 jaar mee bezig geweest. Nu zijn we daar net mee begonnen en je ziet op een aantal plekken al resultaten, maar we zijn er nog niet. Dus we gaan daar de komende jaren absoluut nog mee verder.”

Wat zijn volgens u de verbeteringen die de stad al heeft ondergaan?

“Neem bijvoorbeeld het gebied vanaf het station tot aan de Beestenmarkt. Daar zijn we bezig geweest met de verbetering van de uitstraling van de puien. Er zijn projecten gestart om winkeliers te stimuleren de historische puien opnieuw te bouwen. Daar zijn er al heel veel van gerealiseerd en dat ziet er prachtig uit. Alle lelijke reclames en illegale verbouwingen zijn aangepakt en nu zien we stap voor stap dat gebied opgeknapt wordt. We zijn nu bezig met de Donkstersteeg om te kijken of we dat een kwaliteitssimpuls kunnen geven. Daarnaast wordt gewerkt aan een aantal ontwikkelingsprojecten in de binnenstad: de Aalmarkt en het V&D gebied, daar zijn nu overeenkomsten gesloten en het V&D gebied begint volgend jaar met de verbouwing waarna binnen drie jaar de rest van het Aalmarktgebied zal volgen. Dat zijn grote ontwikkelingen die het mogelijk moeten maken om straks een winkelrondje te kunnen maken. Dat kan nu niet, en zal dus zeer gunstig zijn voor de bewinkelingsituatie. Zo zijn er veel projecten vol in voorbereiding, in onderhandeling en voor een deel al besloten.”

Hoe dichterbij de ingang van het station bent, hoe duurder de parkeerplekken worden.

De gemeente Utrecht is onlangs met een proef gestart om betaald parkeren voor fietsers in te voeren. Nu wil het wel eens voorkomen dat op een drukke zaterdagmiddag de fietsen bij de Hartebrugkerk aan de Haarlemmerstraat hinderlijk in de weg kunnen staan. Is het daarom een idee voor Leiden om betaald parkeren voor fietsers in te voeren?

“Dat hebben we al. We kennen betaald bewaakt parkeren, ook bij de Coelikerkerk. Betaald parkeren op zich helpt ook niet, het probleem zit hem eigenlijk in feit dat degene die een fiets gebruikt een makkelijke stalling wil die het liefst bewaakt is en het liefst gratis is. Daarnaast willen ze, bij wijze van, het liefst de fiets graag de V&D in meenemen; zo dicht mogelijk bij datgene waar je wilt zijn. We kunnen best moeilijk plekken vinden waar we grote aantallen fietsen in een keer kwijt kunnen. We hebben wel gezocht naar plekken om stallingen uit te breiden maar die kunnen we moeilijk vinden in de stad. Er komt wel een hele grote nieuwe stalling onder de V&D met bijna 1000 plaatsen, dat zal met name voor dat deel van de binnenstad een enorme impact hebben. We hopen dat het een deel van het wel probleem wel oplost. Als we de situatie bij de Hartebrugkerk niet in de klauwen krijgen, zullen we daar ook nieuwe voorzieningen moeten realiseren. De grootste druk ligt nu op het stationsgebied, we verwachten daar de komende jaren nog duizenden extra fietsparkeerplaatsen nodig te hebben.”

Is dat vanwege de komst van het ROC naast het station?

“Niet alleen, die moeten zorgen voor hun eigen voorzieningen. In zijn algemeenheid komt het door de verwachte groei van het aantal studenten en verwachte groei van het reizigersverkeer. Nu wordt er al een grote ondergrondse fietsstalling geprognoseerd in de nieuwbouw op het Gat van Van der Putten en het Kamer van Koophandel complex. Zowel deze als die bij de V&D zijn al gefinancierd dus die komen er ook echt. Daarnaast is bij het stationsgebied het beheer van de openbare ruimte en de fietsvoorzieningen zelf het grote probleem, want het is erg arbeidsintensief om het een beetje overzichtelijk te houden. Die onder de ‘taxistallingen’ is om de haverklap overvol, dat is een bende als je daar doorheen loopt. Dat is ook bijna niet te beheren want wat gebeurd is dat als mensen met hun fiets daar naar beneden gaan, ze de ene fiets eruit kwakken en hun eigen fiets erin zetten, dat is bijna niet tegen te gaan. Waar we echt naar toe willen is een beheerssituatie waarin de NS-fietsstalling en de gemeentefietsstallingen onder een beheer komen te vallen en ook het beheer van de openbare ruimte daar onder te brengen. Vervolgens kunnen we dan een systeem bedenken, bijvoorbeeld hoe dichterbij de ingang van het station bent, hoe duurder de parkeerplekken worden. Nu zijn er gratis bewaakte stallingen, betaald bewaakte stallingen, gratis onbewaakte overdekte stallingen en gratis onbewaakte onoverdekte stallingen. Het zit nu niet logisch in elkaar en we moeten het aanbod naar de consument logisch maken en zorgen dat het beheer daaromtrent helder is.”

Dan de derde uitdaging; woningaanbod

“Daar is al heel veel gebeurd. Zo zie je in Leiden Noord dat veel van de oude voorraad inmiddels is gesloopt en dat daar nieuwbouw voor in de plaats is gekomen. Ook in Leiden Zuidwest zien we veel nieuwbouwprojecten. Het is in deze tijd niet makkelijk om tot die grote ontwikkelingen te komen omdat dat financieel lastig voor elkaar te krijgen is.”

Een voor de rechtenstudenten interessanter thema is natuurlijk de antikraak wetgeving. Waarom kiest Leiden ervoor om niet te handhaven?

“Is dat zo? Dat is een bevoegdheid van het Openbaar Ministerie, dat zou je aan de Officier van Justitie moeten vragen. Het kraakverbod doorloopt een strafrechtelijk traject als je dat wilt aanpakken. De Officier van Justitie maakt een keuze: wat is het meest opportuun om nu te gaan doen, handhaving van het kraakverbod heeft blijkbaar nog onvoldoende gescoord in de prioriteitenlijst van het Openbaar Ministerie.”

Het is dus geen taak van de gemeente?

“Nee, je kunt hooguit stellen dat als gemeentelijke panden gekraakt zijn dat we de Officier van Justitie vragen om ze eruit te gooien. Nou wij hebben hier intern gezegd dat als wij het pand niet direct nodig hebben en het helpt ons om te voorkomen dat er gekke dingen gebeuren met het pand. Wat voor last hebben we er dan van? We maken dan de afspraak met de krakers dat zij er kunnen blijven zitten totdat we het pand weer in gebruik zullen nemen.”

Bijvoorbeeld zoals dat nu het geval is bij de gekraakte villa aan de Zoeterwoudsesingel achter onze faculteit.

“Inderdaad. Hoewel niet alle bewoners het ermee eens zijn vindt de eigenaar het goed en er gebeurt niets gekks. En ik moet eerlijk zeggen, ga eens in de schoenen van het Openbaar Ministerie staan. Je hebt duizend dingen te doen op het gebied van strafrecht die zeer ernstig zijn, vinden we dit dan het meest ernstigste wat er is? Ik zou het ook niet doen als ik Officier van Justitie was.”

Voert de gemeente Leiden een actief beleid om starters en young professionals die in Leiden zijn afgestudeerd aan de stad te binden door hen woningen aan te bieden?

“We hebben hier geen actief beleid in, maar het gebeurt de facto wel zoals bij projecten als Nieuw Leyden en Groenoord. Je kunt het ook zien aan de bevolkingssamenstelling. Leiden was vroeger een echte industriestad met een grote arbeidersbevolking, het was ook een universiteitsstad maar dat was toch kwantitatief niet vergelijkbaar met het feit dat het ook echt een industriestad was met veel relatief laag opgeleide inwoners. Inmiddels is die industrie volledig verdwenen, ligt het gemiddeld inkomen op het gemiddelde in Nederland en dat is hoog voor een grote stad. 42% is HBO- of universitair opgeleid wat ook extreem hoog is en wat je ziet is dat een groot deel van de afgestudeerden aan de hogeschool en Universiteit hier zijn blijven plakken. Dat is op zich niet onlogisch omdat de grote bronnen van werkgelegenheid zoals Amsterdam, rond Schiphol, Den Haag en Rotterdam vanuit Leiden gemakkelijk bereikbaar zijn.”

Tot slot, heeft u nog tips of wijze adviezen voor de studenten van onze faculteit?

“Wat ik in ieder geval zou willen zeggen: vergeet bij je beroepskeuze de gemeente niet, daar is het veel interessanter om te werken dan je zou denken. Het is veel spannender en leuker dan veel mensen denken, ook voor juristen.”

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

Wat neem jij mee?

Wat je elke dag bij je hebt, zegt veel over wie je bent. Over wat je bezighoudt, de dingen die je meemaakt en wat je motiveert. Bij AKD zijn we benieuwd naar wat mensen 'meenemen'. Naar hun interesses en ambitie. Wat deed jou besluiten rechten te gaan studeren? En wat wil je bereiken? AKD bestaat uit een hecht team van bevlogen advocaten en notarissen. Professionals met een eigen stijl. Vastbesloten alles eruit te halen wat erin zit. We investeren dan ook veel in de ontwikkeling van jong talent. Spreekt onze werkwijze jou aan? Laat het ons weten. We zijn benieuwd naar wat jij meeneemt. Kijk op watneemjijmee.nl.

Aankondiging

Op 16 december 2011 organiseert het Leidse dispuut voor Romeins recht en Europese rechtsgeschiedenis Philips van Leyden ter ere van zijn 50 jarig bestaan het congres *Law and Equity; Approaches in Roman and Common Law*.

De interactie tussen het *ius civile* en het *ius praetorium* heeft op dezelfde wijze het Romeinse recht beïnvloed, als de interactie tussen *Law* en *Equity* het Anglo-Amerikaanse recht. Tijdens dit congres wordt stilgestaan bij deze opvallende gelijkenis in structuur tussen beide rechtssystemen.

Twee historische introducties zullen worden gevolgd door een aantal lezingen over het materiële recht.

Datum: 16 december 2011

Tijd: 09:00 - 17:00 uur (aansluitend borrel)

Plaats: Kamerlingh Onnes Gebouw, Faculteit der rechtsgeleerdheid, Steenschuur 25, Leiden

Kosten: studenten gratis, NOVA-deelnemers 300 euro, overige deelnemers 25 euro

Punten: 5 PO-punten

Voertaal: Engels

Aanmelding en informatie: www.lawandequity.nl

Juridisch Pleitdispuut 'Tobias Asser'

Tobias Asser is al sinds 1924 een actief juridisch pleitdispuut voor studenten Nederlands Recht. Dit maakt Tobias Asser tot één van de oudste pleitdisputen van heel Nederland. De afgelopen 87jaar hebben wij ons onderscheiden door het organiseren van diverse juridische activiteiten. Wij laten de rechtenstudenten kennis maken met het recht op de manier zoals het in de praktijk wordt toegepast, daarbij in het bijzonder de kunst van het pleiten.

Ook aankomend jaar organiseren wij weer kantoorbezoeken, pleittrainingen en een studiereis. De bekendste is onze 'High Potential Day'. Dit evenement staat in het teken van pleiten, arbeidsmarkt oriëntatie en is natuurlijk bij uitstek de oefening voor Moot Court. Onze agenda ziet er tot nu toe als volgt uit:

Vrijdag 3 februari 2012	Kantoorbezoek Duijnsteek van der Wilk Advocaten
Vrijdag 16 maart 2012	Kantoorbezoek Stibbe
Vrijdag 11 mei 2012	High Potential Day 2012

Voor aanmelding en nadere informatie, kijk op: www.tobiasasser.nl

We hopen jullie in grote getale te mogen ontvangen bij onze activiteiten aankomend jaar!

Het J.P.D. Tobias Asser Bestuur 2011-2012

Call for: European Student Think Tank directive board member Secretary

Are you a European student, interested in European news and policy-making and would you like to contribute to a freshly established youth organisation?

Then we have just the right offer for you. The European Student Think Tank is looking for a Secretary. The EST organisation is a student-based platform project that aims at engaging students in the political and policy-making process of the European Union. We believe that young students can and should get involved in the European policy-making process. As the European Student Think Tank, we want to promote **your** ideas for change.

As EST finds itself one year after its foundation and with our first activities running, this year the board is focusing on expanding and professionalizing the EST activities. That is why we are looking for you! **Are you a creative person, are you a natural leader? Are you fluent in English and do you already have board experience? Are you flexible and have great communication skills? Then the position of Secretary of the Directive Board should be interesting for you.**

Like the President and the Treasurer, the Secretary is part of the Directive Board of EST. The Directive Board is responsible for the general development of the organisation. Besides, as part of the Directive Board, the Secretary is also accountable for the successful implementation of various EST activities. The Directive Board works in close cooperation with the Executive Board; consisting of 7 members. The Secretary acts as an intermediary between these different components of the organisation.

What will you get out of this Directive Board membership? Above all you will acquire the experience having a leading function in a developing and international organisation. You will directly develop great leadership skills and have the ability to leave your creative mark on the method and working of a young organisation.

Besides this you will be part of the EST network and be able to visit EST activities. Also, you will get access to the EST Network on the website where you have your own profile page that lists your publications and achievements within EST. You can add your personal information such as education and field of expertise here as well. You can use the network to get in touch with other European students.

The European Student Think Tank hopes to welcome you soon. If you would like to apply, please send an e-mail to board@studentthinktank.eu before September 15th with a motivation letter and a resume. We will contact you if you meet our requirements and will then ask you to discuss your ideas and motivation with us in person. In case you have any questions or comments, do not hesitate to contact us at: contact@studentthinktank.eu. For a sneak peek of our website, see: www.studentthinktank.eu

Ivo Opstelten

Titel 7.13: een doodgeboren kindje?

In de reguliere media ging het haast onopgemerkt voorbij, en ook menig rechtenstudent zal het ontgaan zijn: de beoogde titel 7.13 van het Burgerlijk Wetboek, die gaat over het personenvennootschapsrecht, zal er nooit komen. Op 5 september jongstleden geeft de minister van Veiligheid en Justitie, Ivo Opstelten, schriftelijk aan de Eerste Kamer te kennen dat hij het wetsvoorstel spoedig zal intrekken. De senaat neemt de brief voor kennisgeving

aan' en daarmee lijkt de kous af. Hoe kan het dat een wetsvoorstel dat al jaren opgenomen is in uw Kluwer Collegebundel, ja zelfs al werd onderwezen in vakken als ondernemingsrecht als ware het bestaande wetgeving, nu plotseling een wiegendood sterft? Deze maand in deze rubriek geen "zaak" in de zin van proces, maar een terugblik op de ontstaansgeschiedenis van de wet die dat er nooit kwam.

Er worden tevens vragen gesteld over de helderheid en bruikbaarheid van de wetgeving en de nut en noodzaak van de regelgeving.

Herziening van het personenvennootschapsrecht

Oud:

Art. 7A:1655 BW

Maatschap is eene overeenkomst, waarbij twee of meerdere personen zich verbinden om iets in gemeenschap te brengen, met het oogmerk om het daaruit ontstaande voordeel met elkander te delen

Art. 16 WvK

De vennootschap onder eene firma is de maatschap, tot de uitoefening van een bedrijf onder eenen gemeenschappelijken naam aangegaan.

Nieuw:

Art. 800

- 1. Vennootschap is de overeenkomst tot samenwerking voor gemeenschappelijke rekening van twee of meer personen, de vennoten, welke samenwerking is gericht op het behalen van vermogensrechtelijk voordeel ten behoeve van alle vennoten door middel van inbreng door ieder van de vennoten.

Art. 801

- 1. De openbare vennootschap is de vennootschap tot het uitoefenen van een beroep of bedrijf dan wel tot het verrichten van beroeps- of bedrijfshandelingen, die op een voor derden duidelijk kenbare wijze naar buiten optreedt onder een door haar als zodanig gevoerde naam.
- 2. De stille vennootschap is de vennootschap die niet een openbare vennootschap is.

Met de brief van minister Opstelten komt een einde aan een lange, onstuimige totstandkoming. Al in 2002 diende het toen demissionaire kabinet Balkenende I een wetsvoorstel in dat het personenvennootschapsrecht moest bijeenbrengen en grondig moderniseren. Het was tot dan toe immers verspreid over meerdere wetboeken en stamde goeddeels nog uit de negentiende eeuw. De vennootschap onder firma en de maatschap komen te vervallen; in plaats daarvan wordt er een openbare vennootschap gecreëerd. Natuurlijke personen kunnen door middel van overeenkomst een zogenaamde ‘openbare’ vennootschap in het leven roepen, en die desgewenst ook rechtspersoonlijkheid toekennen.

De studieboeken

Het wetsvoorstel “Vaststelling van titel 7.13 (vennootschap) van het Burgerlijk Wetboek (28 746) wordt 25 januari 2005 aangenomen door de Tweede Kamer. In 2007 wordt de invoeringswet (31 065) ingediend; deze wordt in 2009 aangenomen. Het hoeft nu alleen nog door de Eerste Kamer te komen. Het lijkt onvermijdelijk dat het voorstel er daadwerkelijk gaat komen en het wordt dan ook gretig besproken in vakliteratuur, onderwezen aan studenten, en opgenomen in de studieboeken. In *De kern van het ondernemingsrecht*, dat behoort tot de verplichte literatuur van het tweedejaars vak ondernemingsrecht, wordt het als volgt uitgelegd:

“De regeling van de (...) personenvennootschap is - wij schrijven dit in juli 2007 - nog niet in werking getreden.” “De regeling (...) zal waarschijnlijk begin 2008 worden ingevoerd. We gaan in dit boek uit van de nieuwe wettelijke regels voor de personenvennootschap. U zult als jonge afgestudeerde nu eenmaal meer met deze nieuwe regels te maken krijgen dan met de oude.”¹

Zo gezegd, zo gedaan. Het 239 pagina’s tellende boek refereert in bijna elk hoofdstuk wel naar de nieuwe wetgeving. Er wordt na deze introducerende woorden geen onderscheid meer gemaakt tussen wat recht is en wat recht moet worden. Sterker nog, over de oude regelgeving wordt bijna met geen woord gerept. Een begrijpelijke, maar achteraf gezien toch wat voorbarige keuze. Een kleine generatie juristen is nu onderwezen met het ‘verkeerde’ personenvennootschapsrecht. Het vak ondernemingsrecht maakt overigens nog steeds gebruik van bovengenoemd boek. Op blackboard is voor de paragrafen die over het gewraakte wetsvoorstel gaan een vervangende tekst gepubliceerd.

De intrekking

Na vele vertragingen, onder andere door kritiek van de beoogde gebruikers - ondernemers - verschijnt op 22 april 2011, bijna tien jaar na de eerste indiening van het wetsvoorstel, een zeer kritisch verslag in de Eerste Kamer, geschreven door de commissie voor justitie. Vooral de CDA- en de VVD-fractie laten zich zeer negatief uit over de wet. Deze zou zeer onduidelijk en onpraktisch zijn voor ondernemers, en niet noodzakelijk aangezien de nieuwe regelgeving over de flex-BV het personenvennootschapsrecht al aanzienlijk moet gaan versoepelen. Ook juridisch laat het zeventien pagina’s tellende rapport geen spaan heel van de wet: zo wordt het bezwaarlijk geacht dat er een privaatrechtelijke rechtspersoon wordt gecreëerd buiten boek 2 BW om, en is het overgangsrecht niet in orde.

Het verslag blijkt de doodsteek van titel 7.13. Op 5 september reageert minister Opstelten in zijn brief. Hij beantwoordt de talrijke vragen van het verslag niet, maar trekt de wetsvoorstellen in het geheel in. Hij vat het als volgt samen: “Als kern van de kritiek zie ik dat de regeling te knellend wordt geacht voor bestaande maatschappen en vennootschappen onder firma en dat dit tot onnodige kosten leidt. Er worden tevens vragen gesteld over de helderheid en bruikbaarheid van de wetgeving en de nut en noodzaak van de regelgeving.” Ook de beoogde gebruikers zien de regeling niet zitten, gaat hij verder. “De nieuwe regeling voor de personenvennootschappen heeft tot op heden weinig steun gekregen van de beoogde gebruikers, met name ondernemers in het midden- en klein bedrijf. Zij hebben geen behoefte aan de nieuwe personenvennootschappen en vrezen de ermee gepaard gaande kosten.”

Inhoudelijk-juridisch gesteggel blijkt niet langer nodig. De wetgeving kan in de praktijk simpelweg niet voorzien in de primaire doelstelling: het faciliteren van ondernemers. De regelgeving blijft ondanks herzieningen slordig; werd door de praktijk als onwenselijk beschouwd en werd tussentijds ook nog ingehaald door de beoogde invoering van de flex-BV. Verdere herziening is daarom niet nodig, aldus Opstelten. De wet is, nog voor zijn invoering, in zijn geheel overbodig gebleken.

1 Kroeze, Timmerman & Wezeman, *De kern van het ondernemingsrecht*, p. 8, Deventer: Kluwer 2007 (tweede druk).

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

Opinie

Slager keurt zijn eigen vlees

Speculeren, het is werkelijk een gewoonte van de media geworden. Of het nou gaat over de Euro-crisis, de dood van Khadaffi of simpelweg over allerlei affaires binnen het parlement. Er zijn de laatste paar maanden namelijk veel speculaties gedaan omtrent de opvolging van de huidige vicevoorzitter van de Raad van State. Deze functie wordt nu bekleedt door Herman Tjeenk Willink. Deze stapt echter per 1 februari op omdat hij dan zijn zeventigste levensjaar bereikt. Er doen de laatste tijd geruchten de ronde dat de CDA een partijlid kandidaat zou hebben gesteld voor deze functie. Het gaat hier om meneer Piet Hein Donner, de huidige minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het CDA ziet graag een CDA'er op deze post aangezien de Eerste Kamer en Tweede Kamer worden voorgezeten door respectievelijk de PvdA en de VVD. Sommige CDA-leden beweren echter niets te weten van een officiële kandidaatstelling. Daarentegen beweert Ruth Peetoom, de voorzitter van het CDA, in het radioprogramma 'Met het oog op morgen' dat Donner een zeer geschikte opvolger is van Tjeenk Willink. Job Cohen was het echter helemaal niet eens met deze "kandidaatstelling". Hierbij kreeg de voorzitter van de PvdA steun van andere kamer leden van GroenLinks, SP en de Partij voor de Dieren. Maar van waar al deze commotie? Wat is er zo bijzonder aan de functie van vicepresident van de Raad van State?

De Raad van State (de RvS) is het belangrijkste adviesorgaan van de regering en wordt voorgezeten door de Koningin. De vicepresident van de Raad wordt daarom ook wel de 'onderkoning' genoemd. De taken van de Raad van State zijn zeer breed. Ze beslaan onder andere het uitbrengen van adviezen over voorgestelde wetten en algemene maatregelen van bestuur. De Raad kijkt hierbij vooral naar de kwaliteit en uitvoerbaarheid van wetten en of deze in overeenstemming zijn met de grondwet en andere wetten en verdragen. De Raad van State bekleedt ook een andere - voor de juristen onder ons - bekendere functie, namelijk als hoogste bestuursrechter van het land. In deze kwestie wordt echter de adviesfunctie van de Raad omstreden, sommige politici zijn namelijk bang dat Donner deze adviesfunctie niet objectief zal kunnen vervullen door zijn huidige positie in het kabinet als zit-

tende minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. "Het is de slager die zijn eigen vlees gaat keuren en dat moet je niet hebben", aldus Cohen zijn reactie in de NRC. Dit standpunt kreeg steun van andere oppositiepartijen. Jolande Sap (GroenLinks) vermeldde het volgende in de Trouw: "Donner heeft zich als minister verbonden aan het kabinetsbeleid, ook aan alles wat er voor de komende jaren in de pijplijn zit. Daar zou hij in een nieuwe rol onafhankelijk naar moeten kijken." Het standpunt van de linkse oppositiepartijen is duidelijk; ze zijn van mening dat het oneerlijk is dat een zittende minister gaat oordelen en adviseren over wetten waar hij zelf verantwoordelijk voor is. Donner reageerde zelf nogal vaagjes op vragen die betrekking hadden tot zijn eventuele kandidaatstelling. "Ik speculeer nooit verder dan de dag dat ik leef", antwoordde minister Donner in de Volkskrant op de vraag of hij wel tot einde van deze kabinetsperiode aanblijft. Het is niet vreemd dat Donner op deze mysterieuze manier antwoordt op zulke vragen, het zou immers voor nog meer commotie zorgen mocht hij anders hebben geantwoord.

Verder hebben de oppositiepartijen ook kritiek op Mark Rutte. Zij vinden dat hij als minister-president moet inzien dat deze functie niet weggelegd is voor een zittende minister. Het is immers wel zijn taak als voorzitter om een goede sfeer te bewaren in het parlement, iets wat gedurende dit kabinet een vrijwel onmogelijke taak lijkt. De minister-president reageerde echter luchtig op deze commotie, volgens hem mag elke minister reageren op een dergelijke functie. "Waarom zou het niet mogen, ik kan het ze toch niet verbieden? Ze mogen op elke advertentie reageren; daar zijn nooit afspraken over gemaakt.", aldus de reactie van Rutte in de NRC. Deze reactie komt misschien wel wat onverschillig over maar is in principe niet geheel onwaar. Het is namelijk niet ongebruikelijk dat zittende ministers worden aangesteld voor de functie van vicepresident van de RvS. De voorganger van Tjeenk Willink, Willem Scholten, werd in 1980 als minister van Defensie benoemd tot vicepresident van de RvS, tegen de zin in van de PvdA. Hij vervulde deze functie tot 1997, toen werd deze functie overgenomen door Tjeenk Willink. Er bestond destijds ook waarschijnlijk onenigheid omtrent de benoeming van een zittende minister naar

Is het wel rechtvaardig dat een zittende minister plaats gaat nemen in de Raad van State als vicepresident?

de functie van vicepresident. Het is in dat geval niet verwonderlijk dat de PvdA hier wederom dezelfde standpunten over heeft.

Er werd ook veel kritiek geleverd op Mark Rutte omdat hij de procedure voor het zoeken van een nieuwe vicepresident bleef uitstellen. Sommige partijen, waaronder D66, waren bang dat de procedure veel te laat zou worden gestart en dat er daardoor geen degelijke opvolger van Tjeenk Willink zou worden gevonden. Sommige partijen hadden ook problemen met het feit dat er nu al zoveel commotie is ontstaan omtrent de kandidaatstelling terwijl er nog helemaal geen officiële aanstellingsprocedure plaatsvindt. Doordat er zo lang wordt gewacht met de procedure, ontstaat er des te meer onnodige commotie en lopen zowel de Raad van State als minister Donner schade op.

Op maandag 17 oktober werd dan uiteindelijk de advertentie voor de functie van vicepresident van de RvS in de Staatscourant geplaatst. De behandeling van de vacature van deze functie wordt normaal gedaan door de minister van Binnenlandse Zaken. En laat dat nou net Piet Hein Donner zijn! Deze keer wordt deze vacature daarom behandeld door Ivo Opstelten, de huidige minister van Veiligheid en Justitie. Dit beaamt uiteraard wel de kandidatuur van Donner. Er werd ook een aantal andere namen genoemd voor deze vacature. Bijvoorbeeld oud-minister en eveneens CDA-lid Ernst Hirsch Ballin. Zelfs de naam van Job Cohen passeerde de revue. Hij gaf echter aan geen interesse te hebben in deze functie.

Er zijn, zoals voor elke andere baan, wel aantal eisen voor de vacature opgesteld. De nieuwe vicepresident moet onder meer een Nederlander zijn, bij voorkeur een juridische opleiding hebben gevolgd en veel bestuurlijke ervaring hebben. De vicepresident moet ook een heterogeen college kunnen vertegenwoordigen en de naaste adviseur van het staatshoofd kunnen zijn.

Deze eisen worden over het algemeen voldaan door Donner. Als student aan de Universiteit van Amsterdam studeerde hij van 1968 tot en met 1974 Nederlands Recht. Nadat hij zijn studie had afgerond, vervulde hij een functie als ambtenaar directoraat-generaal buitenlandse economische betrekkingen aan het ministerie van Economische Zaken. Hierna vervulde hij meerdere functies bij verschillende ministeries en was hij de voorzitter van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid totdat hij in 1997 lid werd van de Raad van State. Deze functie bleef hij vervullen tot juli 2002. Vanaf dit jaar werd hij benoemd tot minister van Justitie. Hij bleef deze functie als minister beoefenen in het eerste, tweede en derde kabinet van Balkenende. In 2007, tijdens het vierde kabinet van Balkenende, werd hij echter aangesteld als minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Deze functie realiseerde hij tot oktober 2010, toen werd hij namelijk in het huidige kabinet benoemd tot minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Verder is Donner een aantal keren tot informateur benoemd door de Koningin, namelijk in 2002 en in 2003. Dit geeft aan dat de Koningin goed vertrouwen heeft in deze minister.

Dit beknopte CV doet Donner inderdaad, volgens de woorden van Ruth Peetoom, kwalificeren als een geschikte opvolger van Tjeenk Willink. Het feit dat Donner ook goede banden heeft met de Koningin, is uiteraard ook een pré aangezien de Koningin de formele voorzitter is van de RvS.

Piet Hein Donner

Onze toekomstige onderkonig?

En toch blijft de vraag bestaan; is het wel rechtvaardig dat een zittende minister plaats gaat nemen in de Raad van State als vicepresident? Een aantal oppositiepartijen is hier dus fel op tegen. Job Cohen wilde zelfs een motie indienen met betrekking tot deze affaire. Er was in de Tweede Kamer echter geen meerderheid die Cohen steunde in zijn standpunt. Zoals al eerder werd vermeld, waren GroenLinks, de SP en de Partij voor de Dieren het met Cohen eens. Het CDA, de VVD en de PVV en de andere partijen zien echter geen probleem in het feit dat Donner als zittende minister eventueel de vicepresident van de RvS zou worden. Er was dus weer een goede scheiding tussen links en rechts te zien en de eerste bleef teleurgesteld achter. Donner zelf ziet ook geen probleem in deze kwestie. “De afgelopen decennia was de meerderheid van de vicepresidenten direct daarvoor minister”, mompelde Donner tijdens een debat in de Eerste Kamer. En waarom zou het deze keer inderdaad niet mogen? Aangezien deze functie al vaker is vervuld door zittende ministers, mag er toch wel worden uitgegaan van een bepaalde graad van professionaliteit die bij het volbrengen van de taak als vicepresident komt kijken, vooral bij voormalige ministers. Het lijkt mij dat juist door al deze commotie een voormalige zittende minister zijn best zal doen om zo onafhankelijk mogelijk te oordelen om zichzelf niet in de vingers te snijden. Aangezien de PvdA al eerder kritiek heeft geleverd op dit vraagstuk, namelijk toen Willem Scholten als toenmalige minister van Defensie werd aangesteld als vicepresident van de RvS, geeft aan dat dit een gevoelig punt is voor de PvdA. Het is echter nergens in de wet opgenomen dat een dergelijke functie niet door een zittende minister mag worden ingenomen. Het feit dat dit eerder is toegestaan, maakt duidelijk dat dit vraagstuk is geaccepteerd toentertijd. Doordat wij in een democratie leven, mogen de PvdA en eventueel andere partijen uiteraard hun mening over deze kwestie uiten. Maar aangezien de meerderheid van de Kamer niet deze mening deelt, wordt het deze keer waarschijnlijk wederom toegestaan voor een zittende minister om vicevoorzitter te worden van

Het is echter nergens in de wet opgenomen dat een dergelijke functie niet door een zittende minister mag worden ingenomen.

Omdat vice-voorzitter Tjeenk Willink lid van de PvdA is, zou dat betekenen dat hij ook niet politiek onafhankelijk is geweest?

de RvS. Dit is uiteraard eveneens een duidelijk kenmerk van een democratie.

Sommigen idealisten zien het liefst een onafhankelijk persoon de positie van vicevoorzitter innemen, zoals bijvoorbeeld Tjeenk Willink. Deze was namelijk geen zittende minister voordat hij werd aangesteld als vicevoorzitter van de RvS. Hij bekleedde toen de functie van voorzitter van de Eerste Kamer der Staten Generaal. Verder bezat Tjeenk Willink, tevens voormalig student aan de Universiteit van Leiden en oud- Minerva, een zeer goed CV waardoor hij meer dan voldeed aan de eisen voor het vice-presidentschap. Maar hoe ver reikte zijn onafhankelijkheid? Hij was dan wel geen zittende minister op dat moment maar de heer Tjeenk Willink is wel lid van de PvdA en zat ook een college voor dat indirect betrokken is met het ontstaan van wetten. Wat ik hiermee wil zeggen is: is er wel daadwerkelijk een echte onafhankelijkheid aanwezig binnen ons politieke stelsel? Nu is Donner ook een persoon die voldoet aan de eisen, zijn kandi-

daatstelling is naar mijn mening daarom niet meer dan rechtvaardig. Het feit dat hij een zittende minister is, hoeft deze kandidaatstelling niet te belemmeren aangezien dit nooit eerder een probleem is geweest bij eerdere kandidaatstellingen. De wissel van vicevoorzitters van de RvS is nou eenmaal een praktijk die in de wandelgangen plaatsvindt, men zal niet snel Jan Modaal deze functie tot zich zien nemen. Het vereist nou eenmaal een bepaald niveau van denken en handelen die men vaak opdoet door het vervullen van functies binnen het overheidsorgaan. Mochten meerdere partijen hier in de toekomst problemen mee hebben, onze democratische rechtsstaat maakt mogelijkheden tot veranderingen mogelijk door middel van bijvoorbeeld een wetswijziging. Dit zou in ieder geval deze herhaaldelijke commotie misschien doen stoppen.

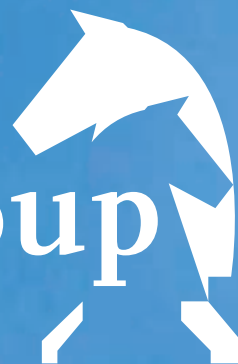
Of Donner daadwerkelijk wordt gekozen tot vicepresident van de RvS, blijft uiteraard een vraag. Misschien is al deze commotie wel voor niets geweest! We zullen er hopelijk snel achter komen. Tot die tijd zullen we blijven smullen van de speculaties en kritiek binnen het parlement, iets waar we redelijk gewend aan zijn geraakt. **N**

Is er wel daadwerkelijk een echte onafhankelijkheid aanwezig binnen ons politieke stelsel?

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

Rechtenstudent,
klaar voor de start...
www.youngtalentgroup.nl

youngtalentgroup

Zit jij
als rechtenstudent
in de eindfase van je studie
of ben je je aan het oriënteren op de
arbeidsmarkt? De Young Talent Group
is de eerste stap naar jouw carrière!

Bij de Young Talent Group zijn meer dan 40 bedrijven en
advocatenkantoren aangesloten. Op onze website vind je per bedrijf een
bedrijfsprofiel, vrije stageplekken, vacatures en informatie over masterclasses
en bedrijvendagen. Ook vind je hier tips voor het vormgeven van je cv, motivatiebrief en
het voorbereiden van je sollicitatie. Bovendien wordt je per e-mail op de hoogte gehouden van
mogelijkheden om jouw cv uit te breiden, en jezelf te oriënteren op de arbeidsmarkt.* Kortom, alles om
jou voor te bereiden op de toekomst!

Kijk voor meer informatie op www.youngtalentgroup.nl en schrijf je gratis in om op jouw profiel
toegesneden mailings te ontvangen. Zo ontvang je in één keer alle informatie die nodig
is voor een succesvolle start van je carrière.

*Jouw persoonlijke gegevens worden vertrouwelijk behandeld
en blijven te allen tijde in bezit van Stichting Young
Talent Group. Derden krijgen geen inzage in
deze gegevens. Alle mailings worden onder
beheer van de Young Talent Group
uitgevoerd.

in **GROTIUS**

Strafrecht

Waarheidsvinding: een juridisch doolhof?

Valkuilen en beperkingen van bewijs

Bestuursrecht

Civiel recht

Dagvoorzitters

prof. mr. J.F. Nijboer
prof. mr. H.J. Snijders

Kosten

advocaten: €295,-
studenten: €5,-
overige: €100,-

Lezingen

mr. drs. R.H. de Bock
prof. mr. G.J. Knoops
mr. Y.E. Schuurmans

Workshops

mr. dr. E.J. Daalder
mr. M.J. Dubelaar & mr. dr. M. Malsch
mr. J. Geelhoed
prof. dr. P.D. Grünwald
mr. Th. S. Roëll
prof. dr. T.N.B.M. Spronken
mr. drs. D.A. Verburg
mr. Y.A. Wehrmeijer

Miscellanea

Door aan allen rechten te geven, is de democratie de staatsvorm, die op de meest zekere wijze de goedheid vermoordt. (*Albert Guinon*)

Canadese senator wil ijsbeer als nationaal symbool

Een Canadese senator heeft een storm van protest veroorzaakt door de ijsbeer tot nationaal symbool uit te roepen. Het dier moet in de plaats komen van de bever, die volgens de senator toch slechts een "rat met afwijkende tanden" is.

Democratie is geen goede staatsvorm, maar ik ken geen betere. (*Winston Churchill*)

Engelsen wedden op einde Euro

De eurosceptische Britten wedden graag over het einde van de eurozone. Dit zei een woordvoerder van het wedkantoor William Hill in Londen. "Er is veel belangstelling voor deze weddenschappen", zo zegt de woordvoerder. Toch is het niet zo populair als voetbal of paardenrennen. "Dat is van een andere klasse". Griekenland is de huizenhoge favoriet als het land dat het eerst uit de eurozone verdwijnt. Daarna komen Italië, Portugal en Spanje.

Niets doet meer kwaad in een staat dan dat men list voor wijsheid houdt. (*Francis Bacon*)

Verkeerswoede bestrijden met Mozart

De Duitse minister van transport Peter Ramsauer deelt zijn eigen manier om stress weg te nemen - de tonen van Mozarts pianoconcerten - met bestuurders in de hoop dat de muziek zal helpen verkeerswoede te verminderen.

Op de cd 'Adagio in de automobiel' zijn delen van Mozarts Pianoconcerto nr. 21 te horen, gespeeld door Ramsauer. De minister wordt begeleid door het orkest van de Deutsche Oper uit Berlijn. Uit studies is gebleken dat langzame klassieke muziek een rustgevend effect heeft op mensen, zei Ramsauer woensdag tegen de Frankfurter Allgemeine Zeitung. Hij zei dat 'veel ongelukken en gevaarlijke verkeerssituaties te wijten zijn aan agressieve bestuurders' en hij hoopt dat muziek dat 'tegen zal gaan'.

Socialisme: staatsvorm waarin mensen alleen nog maar om de juiste redenen ongelukkig zijn. (*Herman de Coninck*)

Zonder gemeenschappelijk gedeelde en wijd veranderde morele waarden en verplichtingen zullen noch de wet, noch democratisch bestuur, noch zelfs de markteconomie goed functioneren. (*Václav Havel*)

Door Avinash Bhikie

Filosofie

De schizofrenie van de democratie

Alexis de Tocqueville

In het jaar 399 v. Chr. veroordeelde de Atheense democratie de vader van de Westerse filosofie, Socrates (c. 469-399 v.Chr.), ter tot de dood. De jury besloot dat Socrates de gifbeker moest leegdrinken omdat hij de geesten van de Atheense jeugd vervuilde met zijn denkbeelden. Bovendien zou Socrates - na de vernietigende Peloponnesische Oorlog (431- 404 v.Chr.) - zo nu en dan zijn bewondering uitspreken voor de Spartanen en was hij kritisch op de Atheense democratie. Dit zou hij met de dood moeten bekopen. De democratie had een genie monddood gemaakt, omdat een meerderheid dat had besloten. Vandaag de dag beschouwen we democratie als de beste staatsvorm die er is. Bij dat wat een meerderheid wil, zijn de meeste mensen het gelukkigst omdat een meerderheid dat wil. Maar zoals al in 399 v.Chr. is gebleken is de wil van de meerderheid niet altijd rechtvaardig. Wat zijn de gevolgen wanneer een meerderheid het altijd voor het zeggen heeft?

Met deze vraag in het hoofd verdiepte Alexis de Tocqueville (1805-1895) zich volledig in het Amerikaanse democratisch systeem. Tocqueville kwam uit een invloedrijke aristocratische familie en zag het levenslicht in een tumultueus Frankrijk dat onder leiding van Napoleon de Franse Revolutie verspreidde over het Europese continent. Als aristocraat en onderdeel van het *ancien régime* hadden de Tocquevilles het zwaar te verduren gehad tijdens de Revolutie. Desalniettemin wist Tocqueville zijn studie rechten met succes af te ronden. Na het Waterloo van Napoleon en de tijdelijke restauratie van de monarchie, kreeg hij van de Franse overheid de opdracht om het Amerikaanse gevangeniswezen te onderzoeken. In 1831 vertrekt hij op 26-jarige leeftijd naar de VS waar hij 17 van de 24 staten bezoekt. Hij raakte geïntrigeerd door een prangende vraag die hij maar niet kon loslaten: hoe is het succes van de Amerikaanse Revolutie en haar democratisering te verklaren, en wat zou democratisering voor Europa betekenen? Om deze vraag te beantwoorden dook hij in de poriën van de Amerikaanse democratie. Zijn bevindingen zette hij uiteen in het uiterst interessante en leesbare *'De la démocratie en Amérique'*. Hoewel het boek zich concentreert op het Amerikaans democratisch systeem anno 1831, zijn de observaties en kritieken op de democratie tijdloos.

In het boek stelt Tocqueville dat kiesrecht essentieel is voor democratie en dat voor universeel kiesrecht slechts een kwestie van tijd zou zijn. In de moderne democratie die de V.S. waren en zijn, kiest het volk haar vertegenwoordigers. Door middel van het kiesrecht zal zij vertegenwoordigers kiezen die zij capabel genoeg acht om haar te vertegenwoordigen. Tocqueville stelt dat doordat het volk ervoor kiest om zich te laten vertegenwoordigen, zij eigenlijk toegeeft dat zij niet in staat is zichzelf te besturen en bestuurders zijn nu eenmaal nodig. Tocqueville stelt echter dat gekozen vertegenwoordigers en bestuurders niet per definitie ook goede vertegenwoordigers en bestuurders zijn. Hij zag dat de knappe koppen van de VS niet in het politieke bestuur werkzaam waren. Dat kwam doordat de meerderheid van het volk de intelligentsia niet aan de macht wilt zien. Die staan symbool voor de elite, de hogere klasse en het juk waaronder het gewone volk moest leiden. Uiteindelijk ziet het volk liever bestuurders uit hun midden,

maar dat betekent dat niet de beste bestuurders gekozen worden, maar die bestuurders waar een meerderheid het meeste vertrouwen in heeft. Het volk kiest haar vertegenwoordigers dus op basis van gevoel in plaats van ratio wat volgens Tocqueville desastreus kan uitpakken.

Wat heeft dit voor gevolgen voor het bestuur? De bestuurders worden door het volk gekozen om de staat namens hen te leiden. In de democratie worden zij voor een beperkte termijn gekozen. In de VS werden de afgevaardigden gekozen voor een jaar en de senatoren voor twee jaar, terwijl wij onze volksvertegenwoordigers om de vier jaar kiezen. Tocqueville stelt dat de die periode als een soort examen geldt; de vertegenwoordigers en bestuurders worden elke termijn beoordeeld door de kiezers. Het zorgt er enerzijds voor dat de vertegenwoordigers en bestuurders hun macht niet zullen misbruiken omdat zij anders de kans lopen dat zij niet herkozen worden, anderzijds zorgt het er voor dat de vertegenwoordigers ervoor zullen terugdeinzen om impopulaire maar soms noodzakelijke maatregelen te nemen uit angst dat ze niet herkozen zullen worden. Tocqueville wijst erop dat er bestuurd zal worden naar de waan van de dag om de kiezer maar tevreden te stellen. Het zal leiden tot een stortvloed aan nieuwe wetten omdat de waan van de dag het beleid bepaalt en die waan verandert elke dag. Er kan dan geen beleid voor de langere termijn gemaakt worden. Ook dat kan desastreus uitpakken voor de staat en de staatskas omdat nieuwe wetten en nieuw beleid bekostigd moeten worden.

Het zal leiden tot een stortvloed aan nieuwe wetten omdat de waan van de dag het beleid bepaalt en die waan verandert elke dag.

Het volk wil steeds verandering omdat het via de democratie haar eigen lot kan bepalen. Nieuwe wetten en nieuw beleid betaalt de burger zelf. Via belastingen bekostigd de democratie haar kruistocht van verbetering. Maar hoe zit het met de verliezers van de verkiezingen? Wat Tocqueville concludeert is dat de meerderheid die aan de macht is, de belastingdruk bepaald. Zo zullen de rijkste zichzelf ontzien van belastingheffingen wanneer zij aan de macht zouden zijn – zoals dat in aristocratieën het geval was – en zouden de armste zichzelf ontzien. Omdat het gros van het volk tot de laagste en middenklasse behoren, zullen de rijksten het moeten ontzien.

De meerderheid bepaald dus wie er gaan besturen, wat de wetten zullen zijn en hoe belasting geheven wordt. Waarom mag de helft plus één dat voor de rest bepalen? Tocqueville stelt dat de heerschappij van de meerderheid haar morele autoriteit dankt aan de opvatting dat de meerderheid een collectieve intelligentie bezit die superieur is aan de mening van een individu. Daarom is het

La Mort de Socrate (1787), Jacques-Louis David, The Metropolitan Museum of Art (New York)

gerechtvaardigd dat de belangen van de meerderheid boven die van de minderheid staan. Wanneer de helft plus een die absolute macht heeft om te beslissen, kunnen we volgens Tocqueville spreken van een tirannie van de meerderheid. Waarom heeft Nederland besloten dat er 130 km/u over een stukje snelweg gereden mag worden maar bezuinigen we elk jaar meer op onderwijs wat weer leidt tot bezuinigingen op onze Universiteit met alle gevolgen van dien? Omdat de tirannie van de meerderheid dat zo gewild heeft.

In feite zou je kunnen stellen dat democratie een schizofrene staatsvorm is.

In feite zou je kunnen stellen dat democratie een schizofrene staatsvorm is. De moderne democratie is namelijk geboren uit de Verlichtingsidealen van de Franse Revolutie waar vrijheid en gelijkheid centraal staan en de moderne democratie steunt op Kant's notie van *Aufklärung*:

Verlichting betekent dat de mens zijn door hemzelf veroorzaakte onmondigheid achter zich laat. Onmondigheid is het onvermogen je verstand te gebruiken zonder de leiding van een ander. Aan jezelf te wijten is deze onmondigheid wanneer de oorzaak ervan niet een gebrek aan verstand is, maar een gebrek aan vastberadenheid en aan moed om hier zonder andermans leiding gebruik van te maken. Sapere aude! "Heb de moed je eigen verstand te gebruiken!" is dan ook het motto van de Verlichting.¹

Het is daarom des te paradoxaler dat juist in een democratie de mening van een individu er niet toe doet. Nee, het is de kudde die regeert. **N**

¹ Kant, Immanuel, *Beantwortung der Frage: Was ist Aufklärung?* (1784)

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

Door Avinash B hikkie

De Lezing

Constructie van misdaad in en door de media

De Universiteit Leiden faciliteert diverse symposia en lezingen met bekende en minder bekende sprekers, maar altijd met zeer interessante onderwerpen. Elke maand wordt door onze redactie een lezing in Leiden bezocht en gerecenseerd. Lees welke lezingen u vooral niet kunt missen!

Georganiseerd door: Journalistiek & Nieuwe Media en Criminologie
Sprekers: Gabry Vanderveen (Leiden Law School, Leiden University)
Emma Vine (Sheffield Hallam University)
Peter Burger (Journalism & New Media, Leiden University)
Willem Koetsenruijter (Journalism & New Media, Leiden University),
Monique Koemans (Leiden Law School, Leiden University)
Marlou Schrover (Institute for History, Leiden University)
Datum: vrijdag 14 oktober, 13.00-17.00 uur
Locatie: Lorentzsaal
Bijzonderheden: Symposium

Wie, waar en wanneer?

Vrijdag 14 oktober organiseerden de opleidingen Journalistiek & Nieuwe Media en Criminologie een symposium over de constructie van misdaad in en door de media. De Lorentzsaal op het KOG werd voor deze gelegenheid gebruikt omdat het tot een van de mooiste collegezalen van Leiden behoort. Er verzamelen zich een kleine 30 studenten die veelal vanwege hun studie Journalistiek & Nieuwe Media aanwezig moesten zijn. Nadat Peter Burger de aanwezigen welkom heeft geheten, begon een zeer interessant symposium.

Wat werd er besproken?

Gabry Vanderveen (Leiden Law School, Leiden University):

Picturing information on crime: an inventory of images in (print) news media.

De eerste spreker was mevrouw Gabry Vanderveen. Als assistent professor is zij verbonden aan de Rechtenfaculteit bij de sectie Criminologie en doet onderzoek naar beeldvorming, percepties en attitudes ten aanzien van misdaad. In de lezing ging zij in op de invloed die afbeeldingen in de media hebben op de publieke opinie. Wanneer er namelijk zich een gebeurtenis heeft voorgedaan, duiken de media er boven op en bepalen zij hoe de gebeurtenis in beeld wordt gebracht. Omdat beelden langer blijven hangen, bepalen die beelden hoe wij gebeurtenissen herinneren. Die beelden kunnen echter niet zonder het achterliggende verhaal. Afbeeldingen helpen ons om gebeurtenissen – en dus ook misdaden – te herinneren. Vanderveen illustreert dit mooi aan de hand van de semiologie van Ferdinand de Saussure. Helaas werkt ze dat niet verder uit tijdens de lezing. Desalniettemin is het aardig om dat toch toe te lichten: De Saussure stelt namelijk dat woorden verwijzen naar objecten die buiten de taal 'zijn'. Zij staan dus symbool en krijgen pas hun betekenis wanneer wij er betekenis aan toekennen.

'Doordat de media bepalen welk beeld er gebruikt wordt, beïnvloedt zij de publieke opinie'

Het woord boom zal een Chinees niets zeggen, maar wanneer hem uitgelegd wordt waar het symbool voor staat zal hij het begrijpen. Hetzelfde geldt voor afbeeldingen in de media, zij krijgen pas betekenis wanneer we bekend zijn met het achterliggende verhaal. Maar het zijn de afbeeldingen die op onze netvlies gebrand worden en niet het verhaal. De afbeelding wordt dan de realiteit omdat we veronderstellen dat beelden niet liegen en objectief zijn. Mevrouw Vanderveen wijst er echter op dat er voorbij wordt gegaan aan het

feit dat de media kiezen welk beeld zij publiceren. Daarbij moeten we rekening houden met het feit dat afbeeldingen en beelden multi-interpretabel zijn. Doordat de media bepalen welk beeld er gebruikt wordt, beïnvloedt zij de publieke opinie.

Emma Vine (Sheffield Hallam University):
Picturing the offender. The construction of female offenders in sex abuse cases.

Tweede in de rij was mevrouw Emma Vine die verbonden is aan de afdeling psychologie aan de Sheffield Hallam University. Vine stelt de vraag waarom er zoveel aandacht voor misdaad is in de media. Volgens haar is dat omdat we misdaad onder de aandacht willen brengen om misdaden op te lossen, te voorkomen en om ons te beschermen. De lezing van Vine borduurt verder op die van haar voorganger. Ook zij benadrukt de rol die de media heeft op het collectief geheugen. Dit doet ze aan de hand van de verslaggeving van een aantal zedenzaken in Groot-Brittannië. De (roddel)pers aldaar beïnvloedde de publieke opinie door middel van gebruik van foto's van de verdachten. Wanneer zij de verdachten minder goed gestemd waren werden zeer onflatteuze foto's van die verdachten gebruikt waar zij niet sympathiek op over kwamen. Wanneer de (roddel)pers de verdachten beter gestemd waren gebruikten ze sympathieker foto's. Op die manier beïnvloedde de pers de publieke opinie en werden ze door het publiek eigenlijk al schuldig bevonden.

Peter Burger (Journalism & New Media, Leiden University):
Criminal Heroes: the Heineken Kidnappers as Social Bandits

De laatste spreker voor de pauze was Peter Burger. Aan de hand van het onderzoek van zijn student Janno Lanjouw werd er gekeken naar hoe de media invloed hebben op de publieke opinie ten aanzien van criminelen. Lanjouw heeft gekeken naar hoe de publieke opinie jegens Willem Holleeder veranderde gedurende en na de ontvoering van Freddy Heineken. Hij heeft in zijn onderzoek gekeken naar drie groepen, namelijk de ontvoerders: Freddy Heineken en Ab Doderer, de ontvoerders: Willem Holleeder en kompanen en de politie. Lanjouw constateerde dat gedurende de ontvoering de media negatief berichtten over de ontvoerders, sympathiek waren ten opzichte van de ontvoerders en neutraal tegenover de politie. Toen de politie de zaak gekraakt had en bekend werd onder wat voor omstandigheden Heineken en

Willem Holleeder
Robin Hood?

Doderer verbleven, werd het beeld alleen maar negatiever ten opzichte van de ontvoerders, werd het nog sympathieker ten opzichte van de ontvoerders en werd de Amsterdamse politie bejubeld. Toen Heineken na de ontvoering geen sappige details wilde prijsgeven en een extravagant feestje gaf voor de Amsterdamse politie daalde de sympathie bij de media en dus ook het publiek. Er kwam meer

respect voor Holleeder die stal van de rijken en uit de handen van de politie wist te blijven. Holleeder werd een soort Robin Hood die op de sympathie van de media kon rekenen en Heineken werd symbool van het elitaire verderfelijke grootkapitaal. Op deze wijze beïnvloedde de media de publieke opinie.

Willem Koetsenruijter (Journalism & New Media, Leiden University):
The Media Construction of the Clergy Sexual Abuse Problem

Na de pauze vervolgde meneer Koetsenruijter het symposium met zijn lezing over de berichtgeving in van het seksueel misbruik binnen de katholieke kerk. Koetsenruijter stelt dat het een verhaal is waar de media op zit te wachten: er zijn kinderen bij betrokken, er is sex, geweld en natuurlijk de ironie dat katholieke priesters de daders zijn. De media berichtte hier op een viertal wijzen over die in het vakgebied als frames worden aangeduid:

Vanuit het eerste frame werd de problematiek vanuit het institutioneel falen van kerk als organisatie benaderd. Het jarenlang verzwijgen en het in de doofpot stoppen van het misbruik zorgde ervoor dat de media de discussie aankaartten of het wel zo verstandig is dat priesters celibatair zijn en waarom het instituut gebaat is bij de streng hiërarchische structuur. Een ander frame is dat de kerk als instituut niets te verwijten is en de priesters afwijken van de norm. Het instituut wast dan de handen in onschuld. Bij de derde frame werd het ontdekken van het misbruik gezien als een mogelijkheid om de rotte appels te verwijderen en de kerk te zuiveren. Bij het laatste frame gebruikt de media de problematiek om een algemeen moreel verval aan de kaak te stellen wat zich uiteindelijk weer manifesteert in de kerk. Dit is volgens hen te wijten aan de seksuele revolutie van de jaren '60 en '70. Het zijn deze vier frames die de publieke opinie bepalen. Koetsenruijter concludeert dat de eerste twee frames overheersen in Nederland en is benieuwd hoe dat zich verhoudt tot het buitenland. Op die vraag heeft hij nog geen antwoord omdat daar nog onderzoek naar gedaan moet worden.

Monique Koemans (Leiden Law School, Leiden University):
The War on Street Terror: the Role of Discourse Analysis in Criminological Research

De volgende lezing werd verzorgd door mevrouw Monique Koemans die eveneens aan de rechtenfaculteit van Leiden verbonden is. Sinds 1 januari 2007 is zij als PhD-Fellow werkzaam op de afdeling criminologie en doet ze onderzoek naar straatterreur in Nederland. Straatterreur is een item die de laatste tijd veelvuldig in de media en politiek aan de kaak is gesteld. Echter, straatterreur is niet iets nieuws. Uit het onderzoek van mevrouw Koemans blijkt namelijk dat anti-sociaal gedrag van alle tijden is en uit onderzoek is gebleken dat het niet toegenomen is. Waarom dan zoveel aandacht daarvoor in de politiek en media en waarom zoveel nieuwe wetgeving?

'straatterreur is niet iets nieuws'

Mauro

De afbeelding van de huilende Mauro is een voorbeeld van hoe de media de publieke opinie beïnvloedt.

Volgens Koemans beroepen politici zich onvoldoende op de wetenschappelijke data en laten zij de oren teveel hangen naar de media-berichtgeving die op hun beurt weer de publieke opinie beïnvloedt. Vervolgens handelen de politici hiernaar om het electoraat voor zich te winnen.

Marlou Schrover (Institute for History, Leiden University):

Crimes of Passion versus Honour Killings

Als laatst sprak mevrouw Marlou Schrover over het verschil tussen de crime passionele en eerwraak. Eerwraak is een onderwerp wat eigenlijk de laatste jaren de voorpagina's niet meer gehaald heeft. Betekent dit dat het niet langer voorkomt? Om te beginnen doet mevrouw Schrover een poging om eerwraak te definiëren en het komt eigenlijk neer op dat een Turkse man uit jaloezie of wrok de vrouw vermoord. Maar wanneer we het woordje 'Turks' weglaten, verandert het concept eerwraak naar het aloude *crime passionele*.

'als er geen nieuws is, dan maakt men nieuws want de kranten moeten verkocht worden'

Mevrouw Schrover concludeert dat de media het concept van eerwraak hebben geïntroduceerd en gemaakt. Zij merkt wel op dat ze dat niet bewust hebben gedaan, maar dat verschillende media dat zijn gaan overnemen. Het concept eerwraak is in feite de oriëntalisering van de ouderwetse *crime passionele*. Het maakt van een misdaad wat we allang kennen een vreemd en buitenlands invloed, en dat verkoopt lekker. Mevrouw Schrover wijst de studenten er

dan ook op dat de kranten nieuws moeten brengen. En als er geen nieuws is, dan maakt men nieuws want de kranten moeten verkocht worden.

De moeite waard?

Ondanks de lage opkomst en lange zit was het symposium zeker de moeite waard. Het bood een inzicht in hoe media te werk gaan en door hun beeldvorming de publieke opinie beïnvloeden. Denkt u maar aan de foto van de Angolese asielzoeker Mauro die al huilend op de voorpagina's stond en hoe dat uw oordeel over de situatie beïnvloedde. Vooral het onderzoek van masterstudent Janno Lanjouw sprak erg aan. Een minder punt is een aantal docenten het podium gebruikte om studenten te werven voor hun eigen onderzoek. Bij een open symposium zit niet iedereen daar op te wachten. Desalniettemin heb ik me zeer vermaakt bij de lezingen en een gezellige borrel achteraf.

Welke lezingen mag u komende maand niet missen?

11 november | Congres 'Darwinisme - (in)humanisme'

18 november | Congres 'Waarheidsvinding: een juridisch doolhof?' - JFV Grotius

22 november | Cleveringadebat 2011 - 'Ja wat nou, vrijheid van meningsuiting?'

Ga voor meer informatie naar:

<http://www.nieuws.leidenuniv.nl/congressen-symposia/lezingen-en-symposia.html>

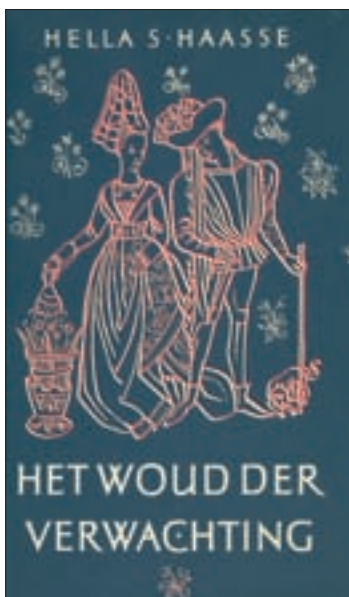
Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

De Recensie

Het woud der verwachting

Van jongs af aan wordt ons in geschiedenislessen geleerd over de farao's van Egypte, de keizers van Rome, de Engelse, Duitse en Franse vorstenhuizen, de tsaren van Rusland en de stadhouders van Holland. Inmiddels zijn we trots op onze democratie, op onze verkiezingen en de orde waarmee dat alles verloopt. Hella Haasse neemt ons in *'Het woud der verwachting'* echter mee terug naar één van die werelden van vroeger. 'Het woud der verwachting' verhaalt over het leven van Charles van Orléans, (1394-1465), de zoon van de vermoorde broer van de Franse koning Karel VI.

Het verhaal van de hertog van Orléans ontrolt zich in chronologische volgorde, afwisselend vanuit zijn eigen perspectief, dat van zijn naasten of van buitenstaanders. De vertelling wordt verrijkt door Haasses encyclopedische kennis van de politieke gebeurtenissen. Op kalme, romantische toon beschrijft Haasse de verschillende landstrekken waar Charles van Orléans' levensloop

zich afwikkelt; het plot komt tot leven in rake typeringen van de vele personages die zich, naargelang hun stand, meestal uitdrukken in hoofse conversaties, maar soms ook in de taal van het straatvolk van Parijs. Legendarische personages als Jeanne d'Arc, de nauwgezette beschrijving van het machtsspel tussen de lijnrecht tegenover elkaar staande huizen van Bourgondië en Orléans, en de voortdurende dreiging van overheersing door de Engelsen berus-

ten alle op waarheid en hebben Charles' levensloop in hoge mate bepaald.

Het is een prestatie op zich dat Haasse erin slaagt om al deze factoren toch helder naar voren te brengen in haar 736 pagina's tellende boek. Het eerste hoofdstuk, wat de situatie schetst voor en rondom de geboorte van Charles leggen een stevige fundering voor het begrip van de lezer. Ter verheldering staat achterin het boek tevens een kaart en een stamboom.

Haasse blijft, voor wie de geschiedenisboeken erop naslaat, vrij dicht bij wat er zich daadwerkelijk heeft afgespeeld. Toch overtreft in *Het woud der verwachting* het geschiedkundig aspect nooit de psychologische ontwikkeling van de hoofdpersoon. Het is steeds de persoonlijke groei van Charles van Orléans die vooropstaat en op zeer overtuigende wijze gestalte krijgt. Na de moord op zijn vader komt Charles plots aan het hoofd van het huis van Orléans te staan. Hoewel zijn belangstelling voor de wetenschap groter is dan die voor het zwaard, leert hij al snel hoe hij zich staande moet houden tussen de op macht beluste edelen. De lezer is getuige van de innerlijke groei van een aanvankelijk schuw kind dat meestal in torenkamers of de boekerij vertoeft, vervolgens in al te rap tempo verandert in een door bitter leed snel mondig geworden jonge hertog, dan opgesloten in Engelse burchten volwassen wordt en daar uit emotionele nood aan het dichten slaat.

In het 'boek van mijn gepeinen' tekent de hertog in ballingschap zijn gedachten op in dichtvorm, balladen en rondelen; vele jaren van bittere gevangenschap dwingen hem tot een zeer grondig zelfonderzoek. Losgerukt van zijn dierbare gemalin en naaste familie, afgezonderd van zijn geliefde vaderland, blijft hem weinig anders over dan diep in zijn gedachten af te dalen en de overpeinzing tot kunst te verheffen. Alleen al de psychologische diepgang in het karakter van Charles van Orléans en de daarmee samenhangende levensvragen die los van landstreek of tijdperk voor ieder mens

actueel zijn, maken dat dit boek alle pagina's lang blijft boeien. In een meesterlijke slotpassage, dat een prachtig inzicht in de mens laat zien, vallen ten slotte zowel titel als het dragend thema van de vertelling op hun plaats. In afzonderlijk mens heeft zo zijn eigen woud van verlangen en verwachtingen, maar toch droomt iedereen over macht en invloed.

Over Hella Haasse

Hélène Serafia Haasse werd in het toenmalige Nederlands-Indië op 2 februari 1918 geboren te Batavia, als dochter van een pianiste en een inspecteur van financiën bij het Gouvernement. Hun jeugd brachten Hella en haar broertje Wim door in Nederlands-Indië; zij woonden in Batavia, Buitenzorg (Bogor), Soerabaja en Bandoeng. De overweldigende natuur blijkt in Hella's leven en werk van blijvende invloed. Van 1925 tot eind 1928 werd Hella in Nederland ondergebracht bij haar grootouders en vervolgens in een kinderpension.

In de eerste jaren na haar terugkomst in Indië ontwikkelde Hella Haasse twee passies: lezen en toneelspelen. Zij schreef toneelteksten, die zij door de buurtkinderen liet uitvoeren en las naar het schijnt stapels historische romans uit haar vaders boekenkast. Zelfs begon zij op haar twaalfde aan haar eerste historische roman. Op het gymnasium kreeg zij belangstelling voor middeleeuwse en antieke mythen en sagen en voor Nederlandse literatuur, vooral poëzie.

In 1938 vertrok Hella Haasse alleen naar Nederland om te gaan studeren. Gedreven door haar belangstelling voor de Oudnoorse saga's begon zij aan de studie Scandinavische Talen en Letteren. Een jaar later stopte ze daarmee, toen haar duidelijk werd welk misbruik de nazi's in Duitsland van diezelfde heldensagen maakten. Troost werd gezocht in de kunst. In 1940 deed zij toelatingsexamen aan de Toneelschool in Amsterdam; in 1943 eindexamen; en al in 1944 beëindigde ze haar toneelloopbaan. Wel schreef zij nog tot 1947 teksten voor cabaretprogramma's van Wim Sonneveld. Toneelspelen vormde voor haar, achteraf bezien, de voedingsbodem voor het schrijven van romans. In februari 1944 trouwde Hella Haasse met Jan van Lelyveld, zij kregen samen drie dochters.

In korte tijd schreef Hella S. Haasse *Oeroeg*, haar prozadebuut dat in 1948 als Boekenweekgeschenk verscheen en haar naam als veelgelezen en hooglijk gewaardeerde schrijfster onmiddellijk bekrachtigde. Deze klassieker prijkt al decennialang op leeslijsten van scholieren.

In de jaren die volgden op haar debuut bouwde Haasse een indrukwekkend oeuvre op, dat bestaat uit historische romans (zoals *Het woud der verwachting* en *De scharlaken stad*), documen-

Hella Haasse

tair-historische romans (zoals *Mevrouw Bentinck* en *Heren van de thee*), Indische romans (*Oeroeg* en *Sleutelooier*) en contemporaine romans (als *De wegen der verbeelding* en *Fenrir*). *Het woud der verwachting*, bracht haar in 1989 internationale roem met het verschijnen van de Amerikaanse vertaling.

De literaire kern van haar oeuvre, zoals opnieuw uitgegeven in het Verzameld werk, beslaat meer dan twintig romans, een verhalenbundel, vijf autobiografische boeken en enkele essaybundels. Daarnaast schreef zij talloze toneelstukken en liedteksten. Haar werk wordt in negentien landen in vertaling uitgegeven.

Haar werk is veelvuldig bekroond met literaire prijzen. Zij ontving in 1981 de Constantijn Huygensprijs, de P.C. Hooftprijs 1983, in 1985 de dr. J.P. van Praagprijs, in 1995 de Annie Romeinprijs, en in 2004 de Prijs der Nederlandse Letteren voor haar gehele oeuvre. Ook aan afzonderlijke titels werden vele prijzen toegekend. Hella Haasse kreeg ook op andere wijze veel waardering voor haar werk. Zij werd als enige Nederlandse schrijfster maar liefst drie keer gevraagd het Boekenweekgeschenk te schrijven: *Oeroeg* (1948), *Dat weet ik zelf niet* (1959) en *Transit* (1994).

Op 29 september 2011 is Hella Haasse echter overleden. De zo vaak geroemde 'koningin van de Nederlandse literatuur' laat een enorm oeuvre achter, wat zonder meer de moeite waard is om te lezen. *Het woud der verwachting* is een mooi exemplaar om of te beginnen of verder te gaan met het ontdekken van haar oeuvre.

[Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl](mailto:novum@law.leidenuniv.nl)

“Ik ben er mij van bewust, dat wat ik tot nog toe voor werkelijkheid hield, niet de werkelijkheid is. De wereld waarin men groot en machtig en gevreesd wil zijn [...] is een drogbeeld.” Charles hoestte en hijgde naar adem. “Ik heb mijn leven niet tevergeefs geleefd... als ik eenmaal... een glimp van de werkelijke wereld mag zien.”

Verenigingen

Grothius

Op 12 oktober jongstleden vond de constitutieborrel van het 91^e bestuur der JFV Grotius plaats. U kunt zich daarom misschien wel voorstellen dat mijn associatie bij het woord constitutie dan ook eerder naar onze borrel neigt dan naar de grondwet. Zoals u misschien weet is een constitutie van een bestuur binnen de vereniging een feestelijke aangelegenheid en moet dan ook groots gevierd worden, iets wat ook zeker gelukt is. Dankzij de vele cadeau's en de vele constitutieborrels van andere verenigingen hoeft het bestuur zich voorlopig niet te vervelen.

Eigenlijk was de hele maand oktober voor ons een feestelijke maand. Niet alleen door de vele constitutieborrels die het bestuur bezoekt, maar zeker mede dankzij het feest op 20 oktober. Het eerste feest van het jaar was een enorm succes. Kaartjes waren binnen de kortste keren uitverkocht en op de avond zelf verdrong men zich voor de deur in de hoop alsnog binnen te mogen komen. Binnen was de zaal gevuld met cowboys, indianen en zelfs een paard! Een lasso heb ik niet gezien, maar blijkbaar was dat ook niet nodig om een episch feest neer te zetten. De feestcommissie 2010-2011 kan tevreden terugkijken op een jaar vol mooie feesten en een spetterende afsluiting.

Onze nieuwe commissies zijn inmiddels gevormd en direct aan de slag gegaan om uw studententijd nog een beetje mooier te maken.

We hebben weer ontzettend mooie plannen, dus houd onze agenda in de gaten om niets te missen! Dit jaar zullen we uiteraard aandacht besteden aan het Glazen Huis van Serious Request van 3FM. Wat dacht u ervan om uw schoen te komen zetten voor het goede doel? Ook ons lustrum in 2012 zal niet onopgemerkt voorbijgaan dankzij onze lustrumcommissie.

Natuurlijk zijn er ook activiteiten die iets eerder plaats vinden dan volgend jaar. Nu november voor de deur staat komt ons congres steeds dichterbij. Op 18 november vindt het congres plaats met als thema "Waarheidsvinding: Een juridisch doolhof?" U kunt zich nog steeds aanmelden via de website www.jfvgrotiuscongres.nl.

Graag wil ik u ook uitnodigen om op 10 november om 20.00 uur en op 22 november om 17.00 uur te komen borrelen in De Branderij. Tot dan!

Met vriendelijke groet,

Namens het 91^e bestuur der JFV Grotius,

Marthe Goudsmit
Ab-actis

Faculteitszaken

Annemiek Brouwer is dit studiejaar ('11-'12) de assessor, het student-lid van het faculteitsbestuur van de faculteit rechten. Zij behartigt de belangen van de student op deze faculteit en binnen het faculteitsbestuur op het gebied van onderwijs, organisatie en onderzoek.

Contactinformatie:

Adres: Steenschuur 25, kamer B.4.38, 2311 ES Leiden

Telefoon: 071 527 7621

Email: assessor@law.leidenuniv.nl

Spreekuur op woensdag van 11.00 tot 12.00 uur

De eerste maanden zitten erop! De colleges en werkgroepen zijn weer in volle gang en zelfs de eerste tentamens zijn geweest. Bachelordiploma's zijn uitgereikt, de besturen van de studieverenigingen zijn geïnstalleerd en de eerstejaars studenten zijn (hopelijk) een beetje gesetteld in het studentenleven. November is een drukke maand voor de eerstejaars. De eerste tentamens komen eraan, de taaltoets gaat gemaakt worden en tot slot is er een bijeenkomst over toekomstperspectief. Leuk om in je eerste jaar al te kijken wat de mogelijkheden na en tijdens je studie zijn!

Toch is het na meer dan twee maanden tijd om eens buiten de muren van de faculteit te kijken. Zo wordt er op 16 november een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd voor alle studenten rechtsgeleerdheid en criminologie over studeren in het buitenland. Tijdens deze bijeenkomst komen er studenten over hun ervaringen met studeren in het buitenland vertellen en kan je vragen stellen. Naar mijn mening is een groot voordeel van studeren aan deze faculteit de goede connecties die er zijn met buitenlandse universiteiten. Zo zijn er meer dan 60 uitwisselingen mogelijk naar landen binnen en buiten Europa. Uit eigen ervaring kan ik zeggen dat het een toevoeging op een leuke studententijd is om een periode in het buitenland te hebben gestudeerd of stage te hebben gelopen.

Daarnaast zijn er ook andere mogelijkheden om buiten de muren van de faculteit te kijken en toch het recht te vinden. Recht is actueel, dat blijkt deze maand maar weer! Niet alleen werden er tijdens de wetenschapsdag op 30 oktober in het KOG diverse films vertoond met een juridische achtergrond, de kranten staan vol met nieuws rondom het recht. Denk aan het recente kwestie rondom Mauro, een 18-jarige jongen die oorspronkelijk uit Angola, die na

een verblijf van acht jaar in Nederland geen verblijfsvergunning heeft gekregen en nu terug moet naar zijn moederland. Maar ook aan alle aandacht die door de media wordt gegeven aan de eurocrisis. De juridische ontwikkelingen in de crisis volgen zich in een razendsnel tempo op en hebben zowel betrekking op het bestrijden van de acute crisis als de structurele versterking van de fundamenteën onder de euro.

Een leuke gelegenheid om het recht op een andere manier te zien is door middel van een theaterproductie. Als laatste wil ik jullie er graag op wijzen dat er deze maand in het kader van "200 jaar Rechterlijke Macht in Nederland" in opdracht van het Openbaar Ministerie, het Nationaal Archief en het Haags Historisch Museum/Gevangenenpoort een theatervoorstelling is gemaakt genaamd: De Keizerlijke rechtszittingen Pieterella T. & Willem H.

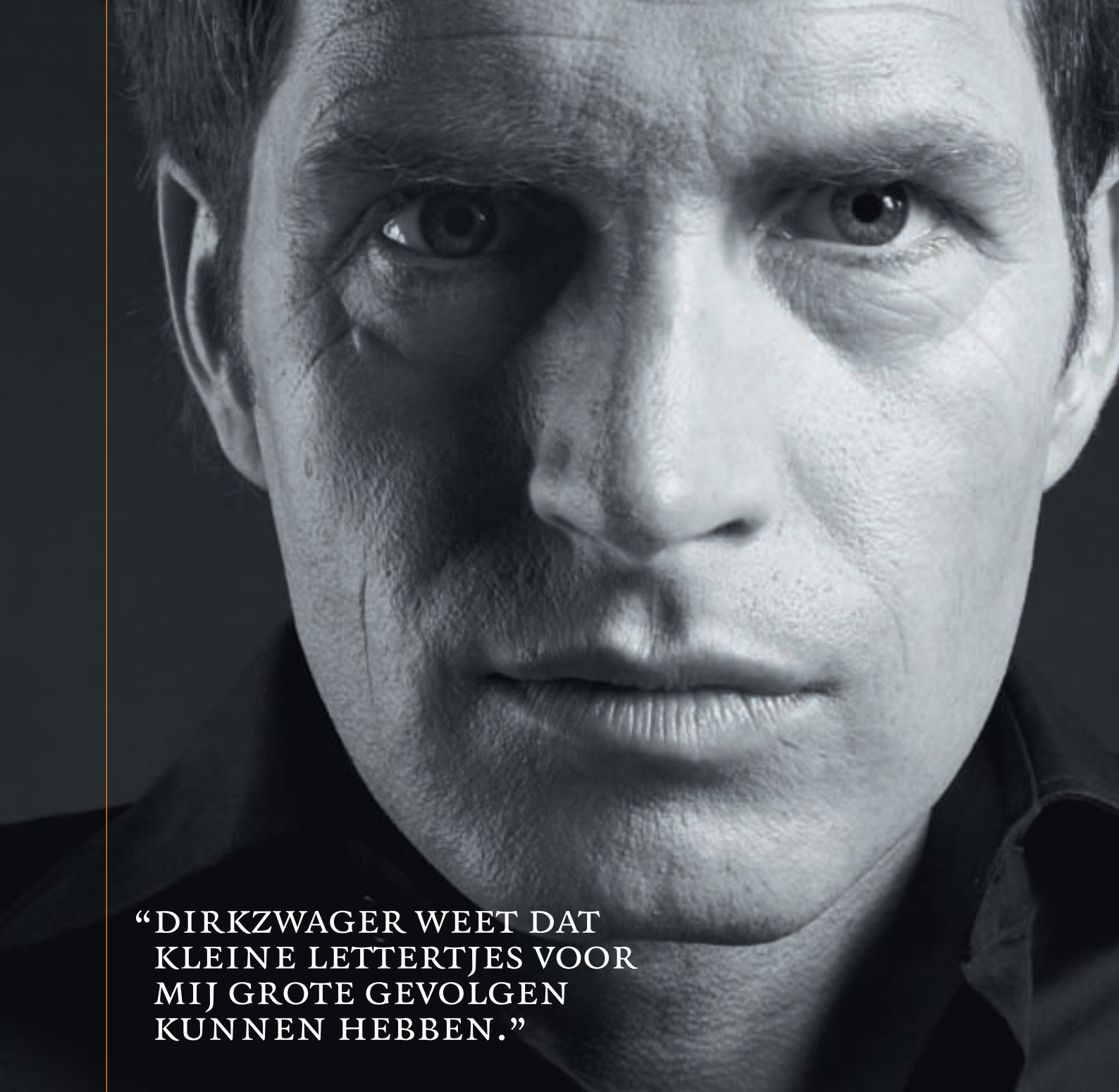
De voorstelling is gebaseerd op twee door historica Liesbeth Sparks geselecteerde strafdossiers van het Haagse Hof van Assisen: De stelende dienstmaagd en De driftige bakker. Aan de hand van de twee veroordeelden kijkt het publiek –"met kennis van nu"– terug op deze wonderlijke confronterende, maar voor die tijd typerende rechtszaken van begin negentiende eeuw.

De voorstellingen worden gegeven op:

- 7 t/m 10 november 2011: voorstelling in het gebouw van de Recht voor de Rechtspraak en rondleiding door de Gevangenenpoort.
- 15 t/m 17 november 2011: voorstelling in depot van Nationaal Archief en rondleiding door het Nationaal Archief.

Dan rest mij alleen nog te zeggen, ben je student in Leiden en je zoekt naar het recht buiten de faculteit? Loop eens naar buiten en je komt het al tegen!

Daarnaast zijn er ook andere mogelijkheden om buiten de muren van de faculteit te kijken en toch het recht te vinden. Recht is actueel, dat blijkt deze maand maar weer!

“DIRKZWAGER WEET DAT
KLEINE LETTERTJES VOOR
MIJ GROTE GEVOLGEN
KUNNEN HEBBEN.”

JIJ OOK?

Dirkzwager is een veelzijdig, landelijk top-20 kantoor met een klinkende reputatie, een uitstekende opleiding, mooie cliënten en uitdagende (ook internationale) projecten. Ons kantoor heeft vestigingen in Arnhem en Nijmegen en telt ruim 260 medewerkers die zich thuis voelen in een professionele, nuchtere en collegiale werkomgeving.

Dirkzwager werkt op hoog juridisch niveau voor grote en middelgrote bedrijven, overheden, instellingen en particulieren, met een fijngevoelige antenne voor de persoonlijke aspecten van een zaak; voor de mens achter de cliënt. Jouw professionaliteit, ambitie, sociale intelligentie én gevoel voor kwaliteit vinden bij ons dan ook een vruchtbare voedingsbodem.

Kijk voor meer informatie over ons kantoor of actuele vacatures en/of studentstages op www.dirkzwager.nl

Start your journey here

Juridische dienstverlening bij Simmons & Simmons kent geen grenzen. We creëren voortdurend innovatieve diensten en producten voor cliënten. Daarom krijgen toptalenten bij Simmons & Simmons de gelegenheid om met een kritische blik de juridische wereld in te kijken.

Neem voor meer informatie contact op met onze recruiter:

Willemijn van Bekkum
E willemijn.vanbekkum@simmons-simmons.com
T 020 722 2504
of kijk op www.werkenbijsimmons.nl.

